

HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

Hangon kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2022-2025

Kaupunginhallitus 12.5.

Kaupunginvaltuusto 25.5.

Sisällysluettelo

Johdanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Yhteistyö hyvinvointialueen ja muiden hyvinvointialueen kuntien välillä

Hangon kaupungin hyvinvointityön rakenteet

Hyvinvointikertomus

Hyte-kerroin

VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2022-2025

Hyvinvointitiedon arviointi ja toteutuneet toimenpiteet

Elinvoimainen Hanko

Positiivinen väestönkehitys

Tasapainoinen kuntatalous

Vireä elinkeinoelämä

Yhteisöllinen Hanko

Toimiva päätöksenteko ja kuntalaisvaikuttaminen

Aktiiviset kansalaisjärjestöt, aktiiviset kuntalaiset

Arkipäivän turvallisuus

Hyvinvoiva Hanko

Korkea työllisyysaste

Sosiaalisesti kestävä ja terve elinympäristö

Terveet ja toimintakykyiset kuntalaiset

Kaikki ikäryhmät

Lapset ja lapsiperheet

Nuoret ja nuoret aikuiset

Työikäiset

Ikääntyneet

Keskeiset opit menneeltä valtuustokaudelta

Havainnoista ja arvioista yhteenveto ja johtopäätökset

TULEVAN VALTUUSTOKAUDEN SUUNNITTELU

Jatkuvat toimenpiteet

Johdanto

Tämä on Hangon neljäs laajennettu hyvinvointikertomus, joka kuvaa Hangon hyvinvointia vuosina 2022-2025. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on toimintaa, joka tukee ja edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, ja joka toteutetaan laajassa yhteistyössä eri sektoreiden välillä. Vuoden 2023 alussa sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastuspalvelut siirtyivät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Uudella sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksella on ollut useita merkittäviä vaikutuksia kaupunkiin. Uudistus on tuonut mukanaan sekä haasteita että mahdollisuuksia, jotka vaativat jatkuvaa sopeutumista ja yhteistyötä tehokkaan ja kestäväen hyvinvoinnin varmistamiseksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kaupungissa on toimintaa, joka tukee ja edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutetaan laajassa yhteistyössä eri sektoreiden välillä. Kaupungin oman työn lisäksi hyödynnetään myös muiden toimijoiden osaamista asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Myös asukkailla on oma tärkeä roolinsa kaupungin tarjoamien hyvinvoinnin edellytysten hyödyntämisessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnille lakisääteinen tehtävä. Kuntalain mukaan (410/2015) kunta tulee pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on määritelty terveydenhuoltolaissa (612/ 2021, 6§).

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laaja tehtävä, joka vaatii yhteistyötä kunnan eri hallinnonalojen välillä. Hyvinvointialueilla on myös samankaltainen vastuu edistää hyvinvointia ja terveyttä osana toimintaansa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on siis keskeinen rajapinta, eli kokonaisuus, joka vaatii yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Kuntien ja hyvinvointialueen tulee tehdä yhteistyötä ja tukea toisiaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuudessa. Niillä on myös vuosittainen velvollisuus neuvotella keskenään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvistä asioista sekä ottaa neuvotteluissa ja yhteistyössä huomioon muut toimijat, kuten järjestöt, yritykset ja julkisen sektorin toimijat. Lisäksi niiden on edistettävä hyvinvointia ja terveyttä edistävien järjestöjen toimintaedellytyksiä.

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on omat tehtäväkokonaisuutensa, joiden järjestämisestä tai tuottamisesta ne vastaavat. Hyvinvointialueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudet siirtyivät kunnalta hyvinvointialueiden vastuulle. Kuntien tehtäväkenttä on edelleen laaja, vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät eivät enää ole niiden vastuulla.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kaupunki menetti toimivallan päättää keskeisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä ja saatavuudesta kuntalaisille. Aiemman järjestämistehtävän sijaan kuntien rooli muuttui ennen kaikkea edunvalvontatehtäväksi sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta. Kunnille sekä toiminnallinen kokonaisuus että mahdollisuus vaikuttaa tiettyihin keskeisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäväkokonaisuuksiin muuttuivat kokonaisuuden ohjauksesta ja johtamisesta yhteistyöksi.

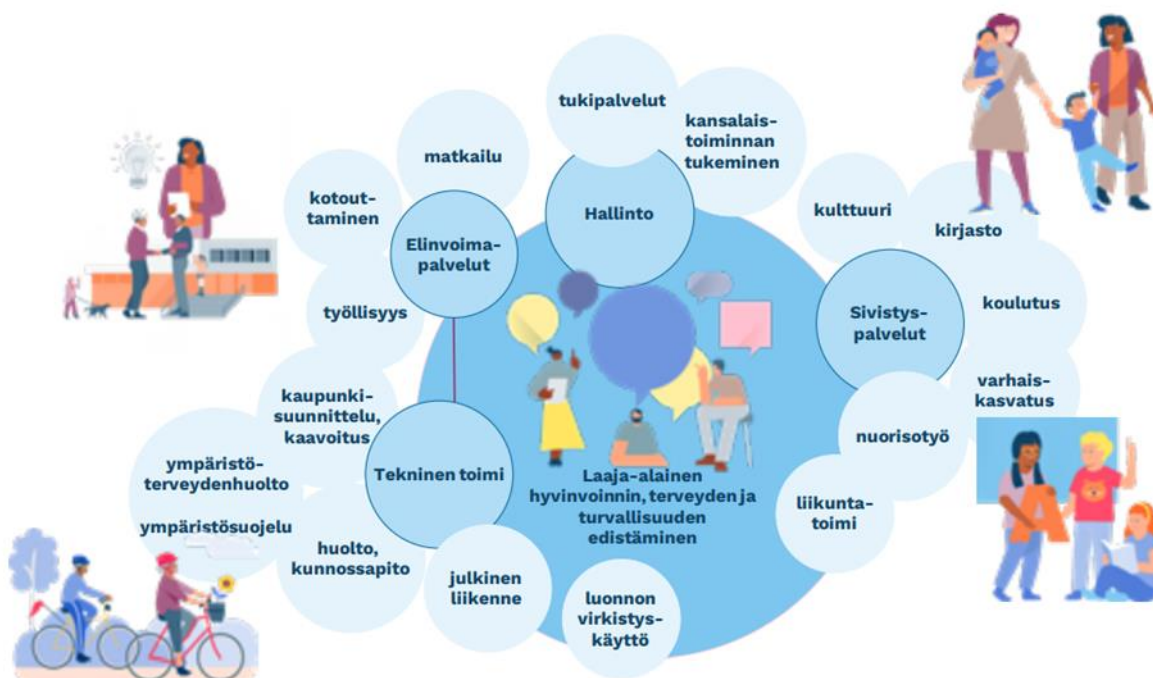
Kunnilla on yhdessä hyvinvointialueiden ja muiden toimijoiden kanssa rooli yleisen hyvinvoinnin edellytysten varmistamisessa. Kunnan tehtäviin kuuluu varmistaa hyvinvointia edistävä elinympäristö, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä niiden laatu. Lisäksi osallisuus ja yhteisöllisyys liittyvät läheisesti kuntien toimintaan ja edistävät hyvinvoinnin lisäämistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen koskee ennen kaikkea ennaltaehkäisevän työn kokonaisuutta, joka voi kohdistua esimerkiksi alueellisesti tai eri väestöryhmiin. Hyvinvointia edistävän toiminnan ja ympäristön avulla voidaan taata hyvä asuin- ja elinympäristö sekä toimiva arki suurimmalle osalle väestöstä. Kuntien ja hyvinvointialueiden tarjoamia palveluja täydentää yritysten,

järjestöjen, seurakuntien ja muiden toimijoiden järjestämä toiminta. Monien palvelujen osalta yhteistyö on molemminpuolista.

Jotkut asukkaat tarvitsevat myös yksilöllisesti räätälöityjä palveluja hyvinvoinnin edellytysten varmistamiseksi. Esimerkiksi jotkut oppilaat voivat tarvita yksilöllistä tukea koulunkäynnissään. Myös yksilöllinen toiminta, kuten elämäntapaneuvonta, voi olla osa yksilön hyvinvointia edistävää toimintaa. Usein nämä palvelut tarjotaan kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä.

Yhteistyön avulla rakennetaan hyvinvoiva yhteiskunta, jossa jokainen kuntalainen tuntee itsensä arvostetuksi ja osalliseksi. Hyvinvoinnin edistäminen luo perustan kestäväälle kasvulle ja kunnan elinvoimalle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta kutsutaan usein hyte-työksi, jota käytetään osittain myös tässä hyvinvointikertomuksessa.

Kuntaliiton näkemys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä kunnissa.

Kuntaliitto katsoo, että on tärkeää tunnustaa luottamushenkilöiden keskeinen rooli päätöksenteossa ja resurssien kohdentamisessa hyvinvointityön toteuttamiseksi kunnassa. Strategioiden, hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien toteutuminen kunnissa riippuu myös suurelta osin luottamushenkilöiden aktiivisuudesta ja kiinnostuksesta.

Yhteistyö hyvinvointialueen ja muiden hyvinvointialueen kuntien välillä

Vuoden 2023 alussa perustettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on vähitellen rakentunut. Kuntien ja hyvinvointialueen rajapinnoilla tehdään yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteistyö hyvinvointialueen ja 10 kunnan välillä on ollut hyödyllistä, sillä hyvinvointityön rakenteet ovat edelleen kehitysvaiheessa.

Hangon kaupungin ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lakisääteiset hyte-neuvottelut pidettiin syksyllä 2024 ja valtuustokuntaneuvottelut vuoden 2025 alussa. Neuvotteluissa keskusteltiin yhteistyöstä ja palveluista. Vuodesta

2023 lähtien on perustettu useita kohdennettuja työryhmiä, joissa ovat mukana sekä hyvinvointialueen, kuntien että kolmannen sektorin toimijat. Muutamia yhteisiä hankkeita on käynnistetty ja toteutetaan ulkopuolisen rahoituksen avulla (Hyte data, omaishoitajien polku).

Hangon kaupungin hyvinvointityön rakenteet

Kunnalla on vastuu asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, ja tämä on usein yhteydessä kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus asettaa strategisessa suunnittelussaan tavoitteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä määritellä tavoitteita tukevia toimenpiteitä. Kunnan tulee seurata asukkaidensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja eri väestöryhmissä. Kunnan tulee vuosittain raportoida valtuustolle asukkaidensa hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Lisäksi kunnan tulee valmistella hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valtuustolle jokaisella valtuustokaudella edellä mainituista asioista.

Hangossa kaupunginhallitus vastaa kaupungin hyvinvointityöstä, ja samalla kun uusi uudistus käynnistyi, kaupunki palkkasi hyvinvointikoordinaattorin, jonka vastuulla on toiminnan koordinointi ja kehittäminen, kaupungin asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin seuranta ja edistäminen. Kaupungin johtoryhmä vastaa hyvinvointinäkökulman integroinnista kaupungin strategiaan sekä kaupungin toiminnan ja talouden suunnitteluun ja seurantaan.

Hyte-johtoryhmä (hyvinvoinnin ja terveyden johtoryhmä) tekee yhteistyötä luodakseen kokonaiskuvan asukkaiden tarpeista ja kehittääkseen tehokkaita strategioita hyvinvoinnin ja terveyden parantamiseksi kunnassa. Ryhmä on toiminut syksystä 2024 lähtien ja kokoontuu kerran kuukaudessa käsittelemään tärkeitä hyvinvointiasioita.

Hangon Luvn-työryhmä käynnistettiin keväällä 2024 ja toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa. Ryhmän jäsenet koostuvat Hangon edustajista hyvinvointialueen eri päätöksentekokelemissä, jotka työskentelevät Hangon asukkaiden hyvinvoinnin hyväksi.

Hyvä-ryhmä on monialainen työryhmä, joka koostuu kaupungin ja hyvinvointialueen, seurakunnan sekä poliisin jäsenistä. Ryhmä keskittyy lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen eri ammattiryhmien ja sektoreiden välisen yhteistyön kautta. Ryhmä suunnittelee, seuraa ja arvioi lasten ja nuorten poikkisektoraalista hyvinvointityötä.

Lakisääteinen EMPT-ryhmä (ennaltaehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyöryhmä) on monialainen työryhmä, joka koostuu kaupungin, seurakunnan ja hyvinvointialueen edustajista. Työryhmä edistää mielenterveyttä sekä seuraa ennaltaehkäisevän päihdetyön toteutumista ja kehitystä kaupungissa.

Hyvinvointiasioissa kaupunki tekee yhteistyötä muun muassa paikallisten järjestöjen, seurakuntien ja yritysten kanssa.

Luottamushenkilöillä on suuri rooli päätöksenteossa sekä resurssien ja prioriteettien kohdentamisessa kaupungin hyvinvointityössä.

Hyvinvointikertomus

Kuntien lakisääteinen hyvinvointikertomustyö jaetaan kahteen osaan: hyvinvointikertomukseen ja hyvinvointisuunnitelmaan. Molemmat asiakirjat laaditaan valtuustolle kerran valtuustokaudessa. Hyvinvointikertomuksen tarkoituksena on toimia johtamisen työkaluna, poliittisen päätöksenteon tukena ja strategiatyön perustana. Hyvinvointikertomus kokoaa olemassa olevan hyvinvointitiedon yhteen asiakirjaan. Hyvinvointikertomuksen tehtävänä on antaa kokonaiskuva väestön hyvinvoinnista ja terveydestä tietyllä alueella.

Se toimii työkaluna tarpeiden, haasteiden ja resurssien tunnistamiseen ja analysointiin, jotka vaikuttavat hyvinvointiin. Kokoamalla tietoja eri hyvinvoinnin osa-alueista, kuten terveydestä, sosiaalisista olosuhteista ja taloudellisista tekijöistä, hyvinvointikertomus auttaa päätöksentekijöitä suunnittelemaan ja priorisoimaan toimenpiteitä asukkaiden elämänlaadun parantamiseksi. Se auttaa luomaan yhteisen ymmärryksen hyvinvointikysymyksistä ja helpottaa yhteistyötä eri toimijoiden, kuten kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden organisaatioiden välillä.

Hyvinvointisuunnitelmassa määritellään tavoitteet, toimenpiteet ja seurantamittarit, jotka tukevat väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tarkentavat kaupungin strategiaa.

Hangon kaupungin ensimmäinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma olivat vuosille 2013-2016 (indikaattorit kuvasivat hyvinvointia vuosina 2008-2013). Sen jälkeen laadittiin hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2017-2020 (indikaattorit kuvasivat hyvinvointia vuosina 2013-2019) sekä vuosille 2022-2025 (indikaattorit kuvasivat hyvinvointia vuosina 2017-2021).

Hangon kaupungin laajassa hyvinvointikertomuksessa 2022-2025 tuodaan esiin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden indikaattoreita, ja niitä verrataan vuoden 2022 hyvinvointikertomuksen tuloksiin. Vuoden 2025 hyvinvointikertomus noudattaa myös vuoden 2022 hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman rakennetta muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Hyvinvointikertomuksessa otetaan huomioon indikaattoreiden lisäksi kaupungin palvelut ja strategia sekä vuosien 2022-2024 budjetti- ja taloussuunnitelma. Tiedot indikaattoreista on otettu Sotkanetistä, mutta valitettavasti mittausvälineissä on haasteita, jotka kuvaavat erityisesti työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointia. Edellisessä hyvinvointisuunnitelmassa ei asetettu konkreettisia tavoitteita, toimenpiteitä, resursseja tai mittausvälineitä, mikä tekee vaikeaksi tässä hyvinvointikertomuksessa tarkastella taaksepäin ja todeta, onko tavoitteet saavutettu.

Hyvinvointikertomus noudattaa strategian jakoa kolmeen pääalueeseen: Elinvoimainen Hanko, Hyvinvoiva Hanko ja Sosiaalinen Hanko, joita on käytetty tämän hyvinvointikertomuksen rakenteena. Lisäksi käsitellään eri ikäryhmien palveluja ja hyvinvointia.

Hangon kaupungin Hyvinvointikoordinaattori Hanna Österlund on laatinut hyvinvointikertomuksen yhdessä kaupunginjohtaja Petra Ståhlin, kulttuurijohtaja Jennika Frimanin, kansliapäällikkö Hanna Höglundin, konsernitalouspäällikkö Kim Adolfssonin, sivistysjohtaja Karl-Erik Gustafssonin, varhaiskasvatusjohtaja Birgitta Mannströmin, tiedottaja Nina Näsäsen, matkailupäällikkö Maria Nordströmin, ympäristönsuojelupäällikkö Maria Degerlundin, nuoriso- ja liikuntapäällikkö Taru Alhon, nuorisopalveluiden esimies Marjut Vihervuoren, liikuntapalveluiden vastaava Krista Grundströmin, terveysvalvonnan johtaja Katianna Kuulan, asuntosihtööri Christer Lindblomin, kotouttamispalveluiden päällikkö Karin Ljung-Häggertin sekä työvoimapalveluiden ja tukipalveluiden päällikkö Åsa Gottbergin kanssa.

Hyte-kerroin

Sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen myötä sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueille, mutta vastuu kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä säilyi kunnilla.

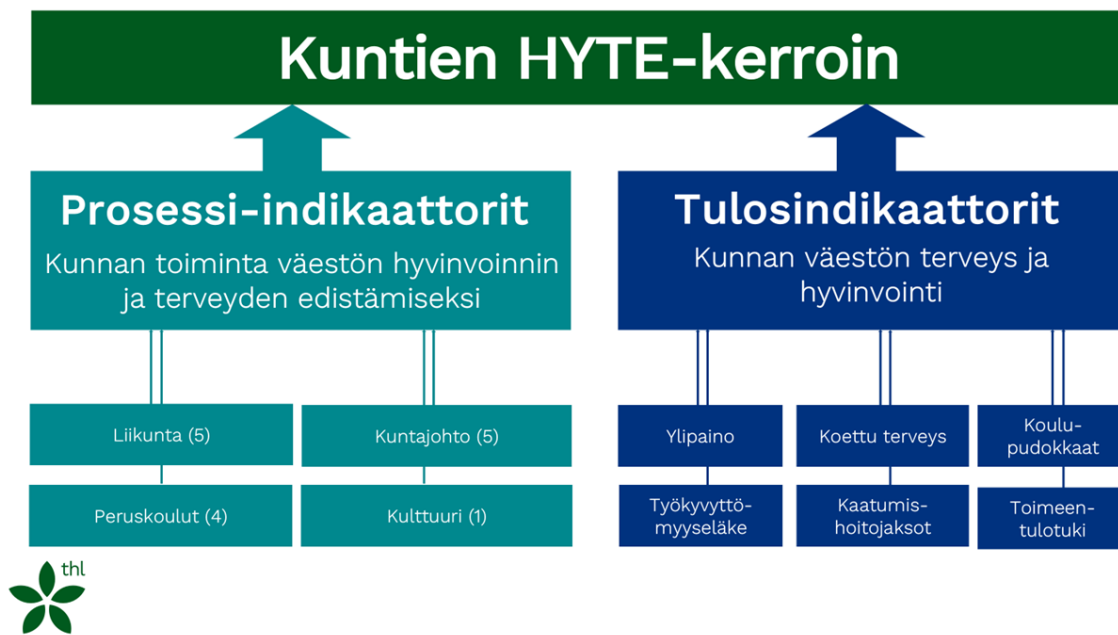
Kunnat palkitaan tehokkaasta terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, sillä hyvinvoiva väestö on edellytys elinvoimaiselle kunnalle ja hyvinvoivalle alueelle. Sosiaali- ja terveydenhuoltokustannusten kasvun hillitsemiseksi on lisäksi tarpeen edistää terveyttä ja hyvinvointia laajasti ihmisten arkiympäristöissä.

Vuoden 2023 alussa otettiin käyttöön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen valtionosuuden lisäosa, ns. HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntarahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osittain sen mukaan, kuinka hyvin kunta edistää terveyttä ja hyvinvointia. Tällä halutaan varmistaa kuntien

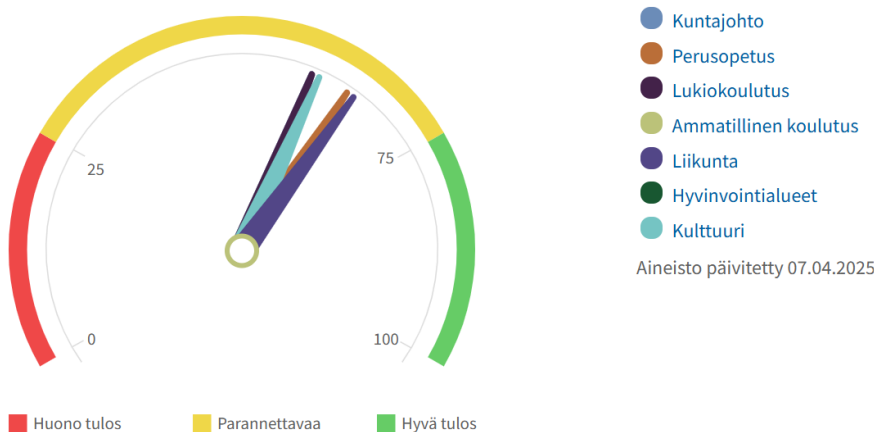
aktiivinen toiminta asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi myös sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen jälkeen.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden perusteella: toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden ja tuloksia kuvaavien tulosindikaattoreiden perusteella. Indikaattoreita on yhteensä 21. Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat nykytilannetta, kun taas tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat väestön terveyden ja hyvinvoinnin muutoksia.

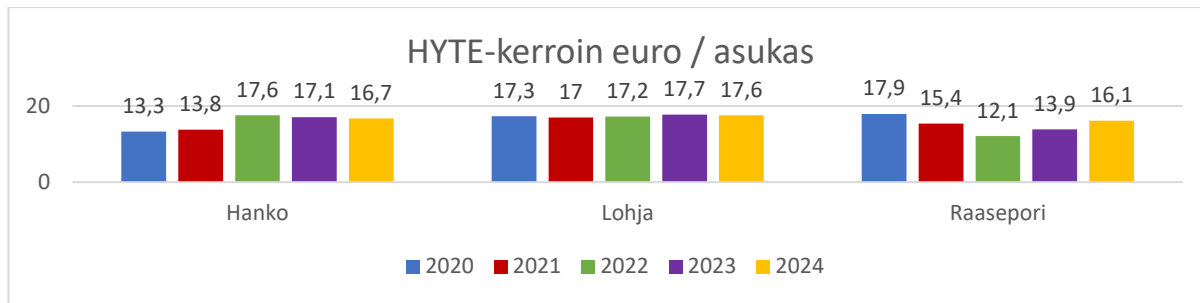
Kunnille myönnettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen määräraha lasketaan kertomalla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta asukasta kohden kunnan asukasluvulla sekä kunnalle määritellyllä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimella.

Kaikki sektorit : Hanko 2024

Tea-viisarin indikaattorit näyttävät Hangon kaupungin eri sektoreiden tilannetta 2024

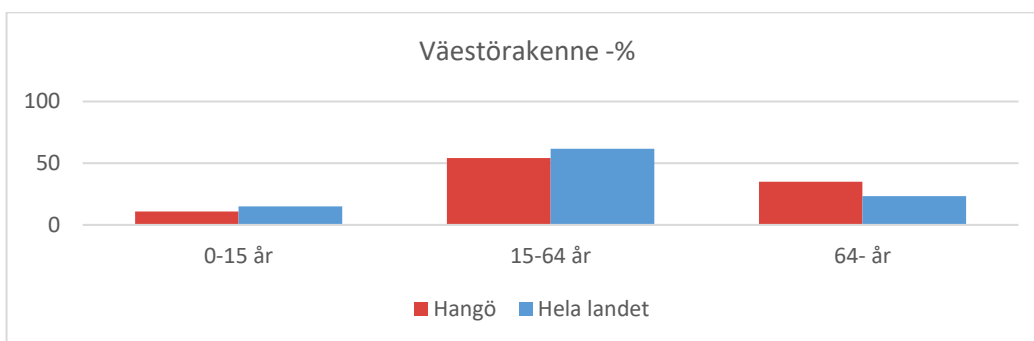
VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2022-2025

Hyvinvointitiedon arviointi ja toteutuneet toimenpiteet

Elinvoimainen Hanko

Keskeiset tavoitteet: Positiivinen väestönkehitys, tasapainoinen kuntatalous ja vireä elinkeinoelämä.

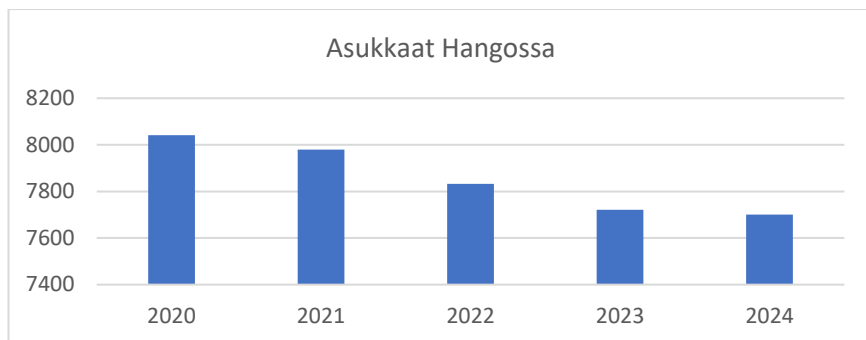
Positiivinen väestönkehitys Hangossa on 7 700 asukasta (31.12.2024) ja kokonaispinta-ala on 800,22 km², josta vesialueita on 682,76 km². Rantaviivaa on yhteensä 130 km, josta yli 30 km on hiekkarantoja ja noin 90 saarta ja luotoa. Aukkaista 52,3 % on suomenkielisiä ja 41,4 % ruotsinkielisiä. Ulkomaalaisia kansalaisia on 4,0 % väestöstä (31.12.2024).

Väestörakenne Hangossa ja koko maassa 2023

Väestömäärä on laskenut koko 2000-luvun ajan. Vähentyminen on nyt pysähtynyt, koska muuttovoitto on suurempi kuin muuttotappio. Valitettavasti kuolleisuus on huomattavasti suurempi kuin syntyvyys, mikä aiheuttaa vuosittain noin 100 henkilön vähenemisen. Vuonna 2024 kokonaisvähennys oli noin 20 henkilöä. Väestömäärän arvioidaan jatkavan laskuaan siten, että ennuste vuodelle 2030 on 7 034 ja vuodelle 2040 6 594.

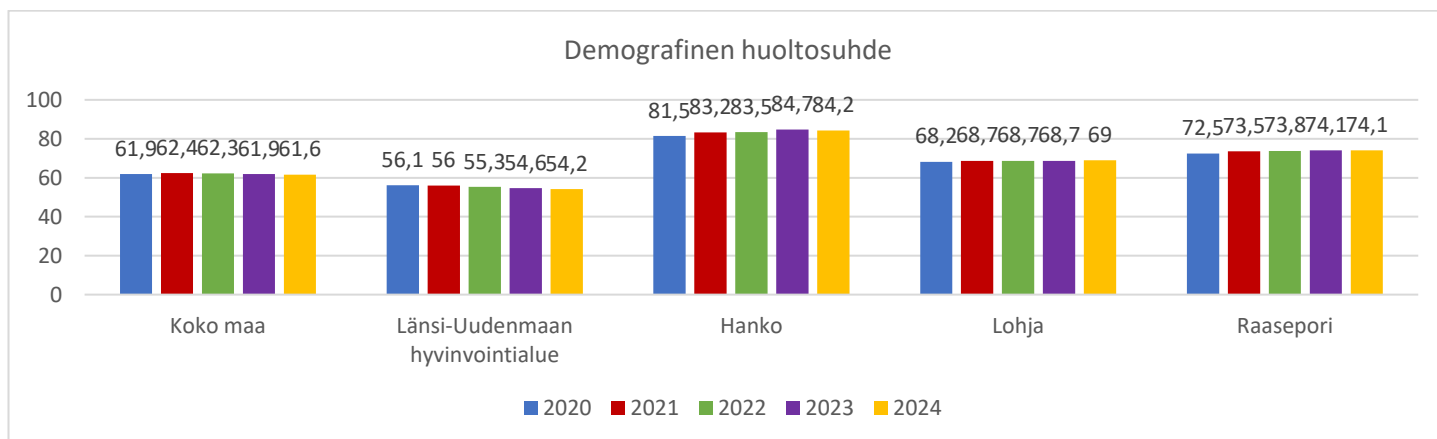
2020-luvulla etätyö on lisääntynyt Hangossa, ja se on saanut osa-aikaiset hankolaiset viettämään yhä enemmän aikaa kaupungissa. Hangossa on sekä perinteisiä kesäasuntoja että osa-aikaisia hankolaisia. Osa-aikaiset hankolaiset ovat tärkeä osa Hangon elinvoimaa, ja heidän läsnäolonsa, asiantuntemuksensa ja ostovoimansa korvaavat osittain muuttavan väestön.

Asukasluku Hangossa 2020-2024

Hangon väestöennuste 2030 %, laskettu 2024

Ikääntyvän väestön vuoksi Hangossa demografinen huoltosuhde on korkea ja on noussut, kuten myös vertailukunnissa. Demografinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja yli 65-vuotiasta henkilöä on sataa työikäistä henkilöä kohden. Mitä enemmän lapsia ja eläkeläisiä on, sitä korkeampi on huoltosuhteen arvo.

Tasapainoinen kuntatalous

Kaupungin talous ja vuosittainen ylijäämä ovat olleet positiivisia viimeisten viiden vuoden aikana. Kaupungin velkataakka oli vuoden 2024 vaihteessa noin 48,4 milj. € eli 6 282 €/asukas. Suomen kuntien keskimääräinen lainamäärä per capita on noin 3 400 €/asukas, joten kaupunki on voimakkaasti velkaantunut.

Sosiaali- ja terveydenhuoltouudistus astui voimaan 1.1.2023. Noin 48 % kaupungin budjetista ja yli 200 henkilötyövuotta siirtyi hyvinvointialueelle. Koska Hangon kaupungin sosiaali- ja terveydenhuoltokustannukset olivat huomattavasti korkeammat kuin kuntien keskimäärin, tehdään valtionosuuksien tasaus. Hangolle tämä merkitsi valtionosuuksien vähenemistä vuonna 2023 -1,9 milj. € ja vuonna 2024 -3,5 milj. €, mikä tarkoittaa voimakkaasti negatiivisia valtionosuuksia. Hangon kaupunki maksaa siis tällä hetkellä valtionosuuksia valtiolle yli 1 milj. € vuodessa eikä päinvastoin. Odotamme valtionosuusuudistusta, joka pitäisi astua voimaan 1.1.2027 ja korjata tämä tilanne. Siihen asti kunnan on kiristettävä talouttaan, jotta velkataakka ei kasva.

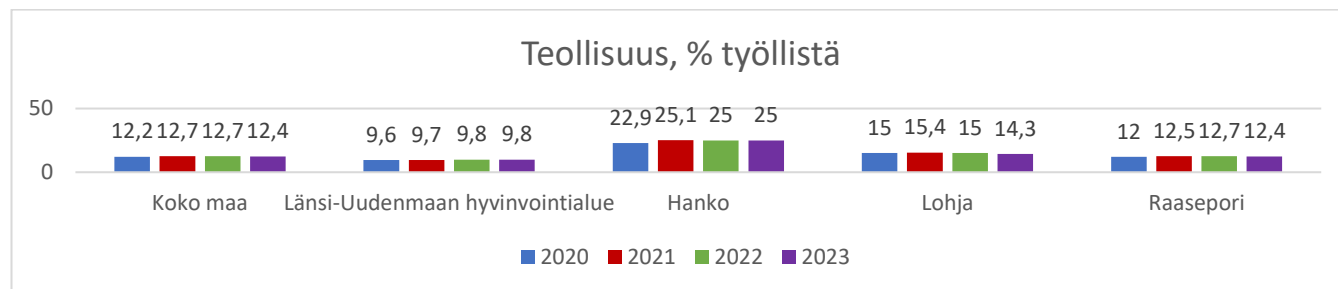
Vireä elinkeinoelämä

Hangon tärkeä voimavara on elinvoimainen ja monipuolinen elinkeinoelämä. Hangon tärkeimmät toimialat ovat satamatoiminta ja logistiikka, teollisuus sekä matkailu- ja palveluelinkeinot. Kaupunki työllistää työnantajana 385 henkilöä tai 369 henkilötyövuotta.

Vastuu julkisten työvoimapalvelujen järjestämisestä siirtyi valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja kuntien muodostamille yhteistyöalueille vuoden 2025 alussa. Uudistuksen myötä työvoimapalvelut sekä henkilö- että yritysasiakkaille tulivat osaksi kuntien lakisääteisiä peruspalveluja. Valtion työ- ja elinkeinotoimistot, eli TE-toimistot, lakkautettiin. Hangon, Inkoon ja Raaseporin kunnat muodostivat yhdessä Raaseporin työllisyysalueen, jossa Raasepori on vastuukunta ja johtaa työllisyysalueen toiminnan valmistelua.

Kaupungin yritysneuvontapalvelut hoidetaan vuodesta 2025 lähtien omana toimintana, jotta voidaan varmistaa riittävät resurssit ja paikallinen asiantuntemus.

Satamatoiminta ja siihen liittyvä toiminta, julkinen hallinto ja teollisuus ovat merkittäviä työllistäjiä Hangossa, 23,5 % työpaikoista on valmistuksessa. Hangon konserniyhtiöt ovat: Hangon Satama - Hangö Hamn Oy Ab, Hangon Vuokratalot Oy - Hangö Hyreshus Ab, Oy Hansea DC Ab ja Kiinteistö Oy Pitkäkatu 43 Fastighets Ab (Hangon kaupunki omistaa 88,2 %).

Valmistus % työllistä viittaa niiden työntekijöiden osuuteen, jotka työskentelevät valmistusteollisuudessa. Tätä mittaria käytetään ymmärtämään, kuinka suuri osa työvoimasta työskentelee valmistussektorilla verrattuna muihin sektoreihin, kuten palveluihin tai maatalouteen.

Matkailu Hangossa

Matkailuelinkeinoa hoitaa Oy Hansea DC Ab. Visit Hanko on Hangon matkailutoimisto, jonka tehtävänä on markkinoida ja kehittää kaupungin matkailua. Matkailutoimisto seuraa matkailun kehitystä kuukausitasolla Visitoryn matkailutilastojen avulla. Tilastot perustuvat majoitustilastoihin ja Telian matkapuhelindataan. Tilastot ovat tärkeä työkalu tietoon perustuvaan johtamiseen, trendien seurantaan ja päätöksentekoon.

Yksi strategian 2022–2025 strategisista painopisteistä on kehittää Hangosta ympärivuotinen matkakohde sekä kestävä matkailu, joka huomioi nykyiset ja tulevat taloudelliset, sosio-kulttuuriset ja ympäristövaikutukset. Toinen strateginen painopiste on saavutettavuus, joka on käsite, jota käytetään kuvaamaan matkakohteen helppopääsyisyyttä tai verkkosivuston käyttäjäystävällisyyttä.

Matkailun taloudelliset vaikutukset

Vuosina 2022–2024 majoitusmyynti on kasvanut 700 000 eurolla. Eniten ulkomaalaisten turistien yöpymisiä rekisteröitiin Espanjasta, Ruotsista ja Saksasta.

Hangossa rekisteröitiin vuonna 2024 yhteensä 96 700 yöpymistä (vertailu 2023: 88 100 ja 2022: 82 800). Rekisteröityjen yöpymisten kokonaiskasvu vuosina 2022–2024 on 16,8 %. Kokonaiskasvu kattaa sekä rekisteröityjen majoitusliikkeiden että rekisteröimättömien majoitusliikkeiden (esim. Airbnb ja Vrbo) yöpymiset. Majoitusmyynti tammi-joulukuussa 2024 oli yhteensä 5,0 miljoonaa euroa.

Vuonna 2024 Hangossa vieraili 720 000 kotimaista turistia, mikä tarkoittaa 5 %:n kasvua verrattuna vuoteen 2023. Tiedot perustuvat Telian matkapuhelindataan. Vierailu tarkoittaa, että henkilö on oleskellut alueella yli 20 minuuttia.

Ulkomaalaiset turistit viipyivät vuonna 2024 keskimäärin kaksi yötä, kun taas kotimaiset vierailijat viipyivät 1,5 yötä. Tämä on haaste, jonka parissa jatkamme työskentelyä tänä vuonna, ja heikon ostovoiman vuoksi turistit todennäköisesti harkitsevat tarkemmin vierailunsa kestoa. Hangolla on vetovoimaa, ja matkailutoimisto jatkaa työskentelyä matkailun edistämiseksi.

Sosiaalinen Hanko

Keskeiset tavoitteet: Toimiva päätöksenteko ja asukasvaikuttaminen, aktiiviset kansalaisjärjestöt ja arjen turvallisuus.

Toimiva päätöksenteko ja kuntalaisvaikuttaminen

Hangon strategian tavoitteena vuosille 2022–2025 on ollut vahvistaa kunnallisen päätöksenteon dynamiikkaa ja yhteistyöhenkeä. Valtuusto on tietoisesti pyrkinyt kehittämään keskinäistä kunnioitusta, luottamusta ja osaamista. Hallintokulttuurissa keskitytään yhä enemmän yhteisten suuntaviivojen löytämiseen.

Äänestysaktiivisuus

Suomen ensimmäiset hyvinvointialuevaalit järjestettiin tammikuussa 2022. Vaaleissa valittiin hyvinvointialuevaltuustot 21 hyvinvointialueelle. Hyvinvointialuevaltuuston toimikausi alkoi 1. maaliskuuta 2022 ja jatkuu 31. toukokuuta 2025 asti. Vuoden 2022 hyvinvointialuevaaleissa äänestysaktiivisuus Hangossa oli 47,5 %. Raaseporissa 51,2 %, Lohjalla 47,5 % ja koko maassa 47,5 %. Huhtikuussa 2025 pidettiin toiset hyvinvointialuevaalit, ja niissä äänestysaktiivisuus nousi koko maassa. Hangossa äänestysaktiivisuus nousi 48,2 %:iin, Raaseporissa 52,1 %, Lohjalla 48,0 % ja koko maassa 48,5 %.

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa on laskenut koko maassa ja kaikissa vertailukunnissa vuodesta 2017. Hangon asukkaiden äänestysaktiivisuus oli vuosina 2017, 2021 ja 2025 korkeampi kuin koko maan äänestysaktiivisuusprosentti. Kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus Hangossa oli vuonna 2021 56,9 %, Raaseporissa 61,8 %, Lohjalla 55,1 % ja koko maassa 55,1 %. Vuoden 2025 kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus Hangossa oli 56,6 %, Raaseporissa 55,7 %, Lohjalla 54,3 % ja koko maassa 54,3 %.

Osallisuus

Hanko pyrkii vahvistamaan asukkaiden vahvaa paikallista identiteettiä ja osallistamaan kuntalaisia. Kaupunki käyttää sosiaalista mediaa ja sähköistä uutiskirjettä tavoittaakseen asukkaita ja turisteja. Vuonna 2024 Hangon Facebook-sivulla oli 4000 seuraajaa, Instagram-tilillä oli 1000 seuraajaa ja verkkosivuilla 297 000 kävijää. Lisäksi käytössä on myös kaupungin LinkedIn-tili. Verkkosivuilla otettiin vuonna 2024 käyttöön Voice Intuitiven Kuuntele-ohjelma, jonka avulla sivuston sisällön voi kuunnella (saavutettavuus). Lisäksi samalla ohjelmalla saadaan sivusto käännettyä neljälle eri kielelle (englanti, kurdi, eesti, ukraina) tekoälyn avulla.

Vuonna 2023 ja 2024 toteutettiin markkinointikampanjat postikortin ja kyselyn muodossa. Vuonna 2023 kohderyhmänä oli aiemmin Hangossa asuneet, mutta poismuuttaneet henkilöt vuosilta 1970-2022. Vuonna 2024 vastaava kampanja tehtiin vapaa-ajan hankolaisille. Samanaikaisesti vapaa-ajan asukkaille kohdistettiin some-kampanja Facebookissa ja Instagramissa.

Uutena menetelmänä kuntalaisten osallistamiseksi otettiin osallistuva budjetointi ensimmäisen kerran käyttöön vuonna 2024. Ideakyselyn ja arvioinnin jälkeen kuntalaiset saivat äänestää 23 ehdotuksesta voittajan, johon 20 000 euroa käytettiin. Osallistuva budjetti toteutetaan myös vuonna 2025. Kuntalaisille järjestetään kaksi kertaa vuodessa asukasinfo, joka myös striimataan kaupungin Youtube-kanavalla. Uusille hankolaisille järjestään oma infotilaisuus kahdesti vuodessa. Paikallisen identiteetin vahvistamiseksi Hangon uudessa museossa avautuu Hangon historiasta kertova perusnäyttely keväällä 2025.

Kotouttamispalvelut

Hangon kaupungilla on sopimus kotouttamista edistävien palvelujen ostamisesta Raaseporin kaupungin kotouttamispalveluilta. Vuonna 2012 tehtyä sopimusta päivitettiin vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen tuomien muutosten vuoksi sekä uudelleen vuoden 2024–2025 vaihteessa, kun kotouttamislaki uudistettiin ja Inkoon kunta liittyi mukaan kotouttamispalvelujen yhteistyöhön. Kunnilla on yhteinen kotouttamisohjelma, joka hyväksyttiin kunkin kunnan päätöksentekoeuromissa syksyllä 2024. Kotouttamisohjelma kuvaa, miten alueella suunnitellaan toteutettavan lakisääteiset kotouttamispalvelut.

Vuosina 2022–2025 kotouttamistyötä ovat hallinneet ukrainalaiset pakolaiset ja heidän palvelutarpeensa. Hangon kaupunki teki sopimuksen Luona vastaanottokeskuksen kanssa vastaanotosta kuntamallin puitteissa. Tämän mallin perusteella Hangon kaupunki pystyi tarjoamaan majoitusta ukrainalaisille pakolaisille. Noin 40 ukrainalaista pakolaista sai majoituksen noin 10 kaupungin asunnossa tammikuusta 2023 joulukuuhun 2023, jolloin Maahanmuuttoviraston johtama kuntamalliprojekti päättyi. Keväällä 2025 Hangossa asuu 32 ukrainalaista pakolaista, joilla on rekisteröity kotikunta Hangossa. Ukrainalaisten pakolaisten lisäksi Hangossa asuu muutamia muita pakolaisstatuksen ja kotoutumisajan omaavia perheitä, joista Hangon kaupunki saa kotouttamista edistäviä valtionkorvauksia.

Kotouttamispalvelut tarjoavat ohjaus- ja neuvontapalveluja kaikille Hangossa asuville maahanmuuttajataustaisille henkilöille. Ohjaus tapahtuu tarpeen mukaan ja ajanvarauksella Hangossa tai Karjaalla. Kotouttamispalvelut tekevät yhteistyötä työvoimapalvelujen, hyvinvointialueen, Kelan, Maahanmuuttoviraston sekä koulutustoimijoiden kanssa edistääkseen alueen maahanmuuttajien sujuvaa kotoutumista. Talvesta 2025 alkaen kotouttamispalvelujen ohjaajat vetävät yhdessä vapaaehtoisten kanssa kerran viikossa Hangossa matalan kynnyksen kieliryhmää "Toisto"-mallin mukaisesti. Ryhmä kokoontuu yhdistys Folkan olohuoneen tiloissa.

Aktiiviset kansalaisjärjestöt, aktiiviset asukkaat

Hangossa on vilkas yhdistyselämä ja aktiivisia asukkaita. Hangossa on noin 250 yhdistystä. Kaupunki tukee yhdistystoimintaa monin tavoin, muun muassa tarjoamalla tiloja, tarjoamalla ilmaisia tiloja lasten toimintaan, tukemalla toimintaedellytyksiä tai taloudellisella avustuksella.

Kaupungin strategiassa vuodelle 2025 yksi keskeisistä tavoitteista on aktiiviset kansalaisjärjestöt. Kolme strategista aloitetta ovat kansalaisjärjestöjen välisen yhteistyön kehittäminen, tapahtumatuotannon laajentaminen sekä järjestöjen ottaminen kaupungin strategisiksi kumppaneiksi.

Nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut varaavat vuosittain budjetin paikallisten yhdistysten tukemiseksi. Avustukset jaetaan toiminta- ja projektiavustuksina. Vuonna 2025 jaettava summa on 3 000 euroa nuorisopalveluilta ja 25 000 euroa liikuntapalveluilta. Nuorisopalvelujen toiminta- tai projektiavustusta voivat hakea rekisteröidyt yhdistykset Hangossa, joiden pääasiallinen tehtävä on nuorisotoiminta ja nuorisotyö, ja liikuntapalvelujen avustusta voivat hakea rekisteröidyt yhdistykset, joiden pääasiallinen tehtävä on liikunta, erityisliikunta tai terveystoiminta.

Kulttuurilautakunta jakaa toiminta-avustuksia yhdistyksille sekä projektiavustuksia yhdistyksille, työryhmille ja yksityishenkilöille. Jotkut avustukset ovat muodossa, jossa saa käyttää kaupungintalon juhlasalia tai gallerioita ilmaiseksi. Vuodelle 2025 on varattu 29 900 euroa toiminta- ja projektiavustuksiin. Summa ei sisällä yhteistyösopimuksia, jotka ovat yhteensä 20 380 euroa.

Syksyllä 2024 kaupunki aloitti aktiivisemmän yhteistyön yhdistysten kanssa lähettämällä kyselylomakkeen yhdistyksille, luomalla yhdistysrekisterin sekä järjestämällä yhdistystapaamisen syksyllä 2024 ja keväällä 2025. Kyselyssä ilmeni, että yhdistyksillä on haasteita saada vapaaehtoisia osallistumaan hallitustyöskentelyyn sekä saada uusia jäseniä mukaan toimintaan. Maaliskuussa 2025 pidetyssä yhdistystapaamisessa kävi ilmi, että yhdistykset haluavat parantaa yhteistyötä kaupungin kanssa sekä yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa säännöllisten tapaamisten kautta, mieluiten kaksi kertaa vuodessa.

Yhdistykset haluavat parantaa yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa tutustumalla muiden yhdistysten toimintaan, parantamalla viestintää, jakamalla yhteystietoja ja käymällä avoimia keskusteluja. Yhdistykset toivovat hyvää viestintää kaupungin kanssa ja enemmän yhteistyötä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhdistykset ehdottavat, että kaupungin edustajat voisivat vierailla yhdistyksissä ja osoittaa suurempaa kiinnostusta yhdistyksiä kohtaan.

Muu vapaaehtoistoiminta

Keväällä 2025 kaupunki osallistui ensimmäistä kertaa Välittämisen SM-kisassa järjestämällä noin 30 erilaista tapahtumaa ikäihmisille, lapsille ja luonnolle. Välittämisen SM-kisat ovat vuonna 2025 uusi konsepti, jonka tarkoituksena on kannustaa ihmisiä kohtaamaan ja auttamaan lähimmäisiään ja ympäristöään ja siten luomaan välittämisen kulttuuria. Kilpailu on avoin joukkuekilpailu, jonka tavoitteena on innostaa uusia ihmisiä ryhtymään vapaaehtoisiksi, antamaan aikaansa matalan kynnyksen vapaaehtoiseen ryhmätoimintaan ja yhdessä luomaan hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.

Voimaa vanhuuteen -toimintaa koordinoidaan kaupungin toimesta, ja kaupunki tekee aktiivisesti yhteistyötä myös kolmannen sektorin kanssa. Toimintaan osallistuu monia vapaaehtoisia.

Parents patrol on ryhmä aktiivisia vanhempia, jotka näkyvät katukuvassa, jossa nuoret kokoontuvat esimerkiksi viikonloppuisin. Ryhmä koostuu vapaaehtoisista aikuisista, jotka haluavat tukea Hangon nuoria yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa. Vanhempainpartio partioi pääasiassa viikonloppuisin ja eri lomien aikana.

Arjen turvallisuus

Hangon kaupungin strategiassa korostetaan arjen turvallisuutta keskeisenä tavoitteena. Hanko kehittää yhteistyötään eri toimijoiden, kuten poliisin, pelastuslaitoksen, seurakunnan, elinkeinoelämän, yhdistysten ja kiinteistönomistajien välillä, unohtamatta jokaisen kuntalaisen vastuuta viihtyvyydestä ja turvallisuudesta lähiympäristössä.

Vuosina 2020–2023 Hangossa oli iäkkäiden kaatumisten ehkäisyprojekti. Tavoitteena oli ehkäistä kaatumistapaturmia ja kannustaa ikääntyneitä aktiiviseen elämäntapaan.

Saavutettavuus ja esteettömyys

Onnettomuuksien ehkäisy ja turvallisen asumisen luominen ikääntyneille antavat edellytykset merkitykselliselle ja turvalliselle elämälle. Saavutettavuus ja turvallisuus kaupungin ikääntyneiden asukkaiden asumisessa lisäävät turvallisuuden tunnetta, luottamusta ja halua vuorovaikutukseen sekä itsenäiseen arkeen. Hangossa on kaksi vuokrataloa, jotka on tarkoitettu pääasiassa ikääntyneille. Toinen on kerrostalo, jota kutsutaan Senioritaloksi, ja se sijaitsee osoitteessa Tornikatu 7 ja kuuluu Hangon kaupungin omistamaan Hangon Vuokratalot Oy Ab:hen ja sitä hallinnoi Kontu Oy. Toinen on rivitalo, jota kutsutaan Norrbergaksi, ja se sijaitsee osoitteessa Tvärminnenkatu 45 ja on kaupungin omistama.

Kaupungin saavutettavuus, hyvä kävelyteiden ylläpito ja penkkien saatavuus helpottavat asioiden hoitamista ja vähentävät onnettomuuksien määrää.

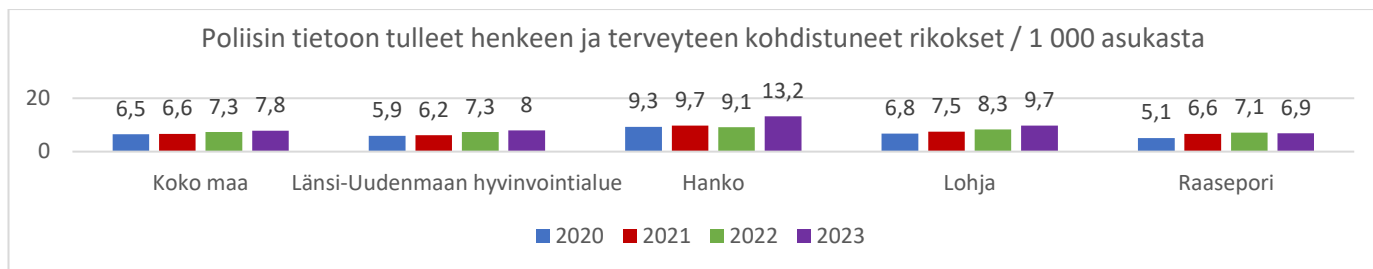
Hangon kaupungin esteettömyysstrategia laadittiin vuonna 2022 ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa keväällä 2023. Strategia antaa suuntaviivat kaupungin tavoitteille saavutettavan liikkuvuus- ja toimintaympäristön kehittämisessä. Helposti saavutettava Hanko valittiin Hangon esteettömyysstrategian visioksi. Strategian tavoitteena on, että keskeiset palvelut ovat helposti ja esteettömästi saatavilla kaikille ikäryhmille ja taustoille kuuluville asukkaille ja turisteille. Visioon sisältyy myös näkökulma, että Hangon kaupunki ja sen eri paikat ovat helposti saavutettavissa eri kulkuvälineillä ja että kaupungin palveluista ja niiden saavutettavuudesta on tietoa verkossa. Esteettömyystyöryhmä ja ohjausryhmä ovat tehneet esteettömyyskartoituksia ja kuvauksia kaupungin eri rakennuksista. Vuonna 2025 suunnitellaan järjestettävän tiedotustilaisuus yrittäjille ja yhdistyksille esteettömyydestä.

Tasa-arvo

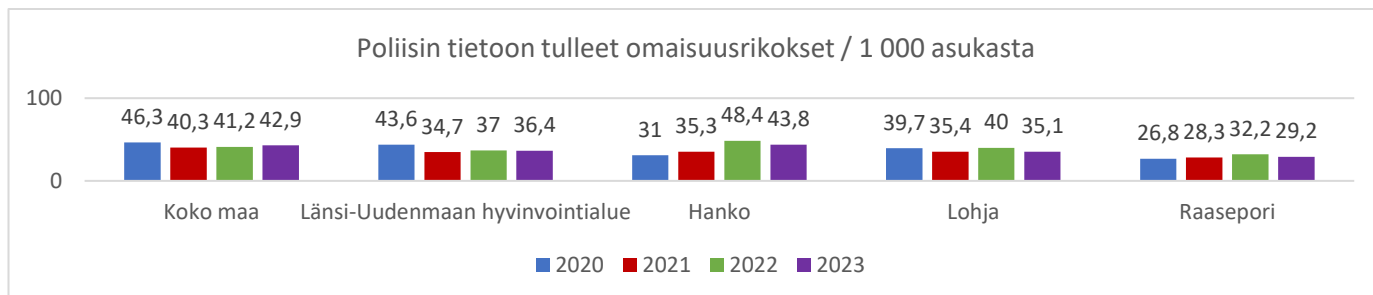
Hangossa toimii vammaisneuvosto, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa pyrkiä luomaan yhdenvertaiset mahdollisuudet vammaisille henkilöille hyödyntää yhteiskunnan palveluja ja toimintoja sekä toimia neuvovana asiantuntijaelimenä vammaisia henkilöitä koskeissa asioissa. 1.11.2022 lähtien vammaisneuvostolla on ollut edustaja hyvinvointialueen vammaisneuvostossa.

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset sekä omaisuusrikokset

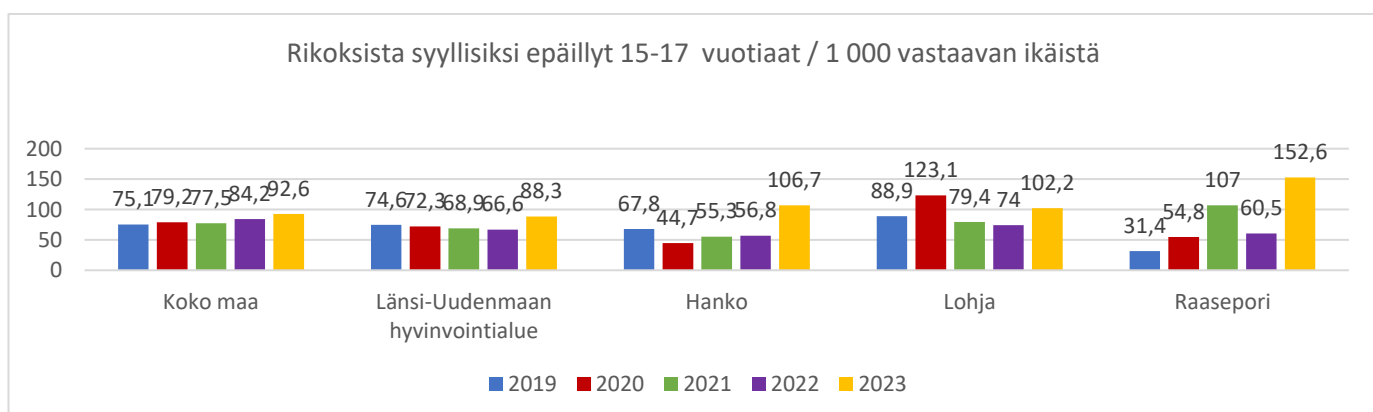
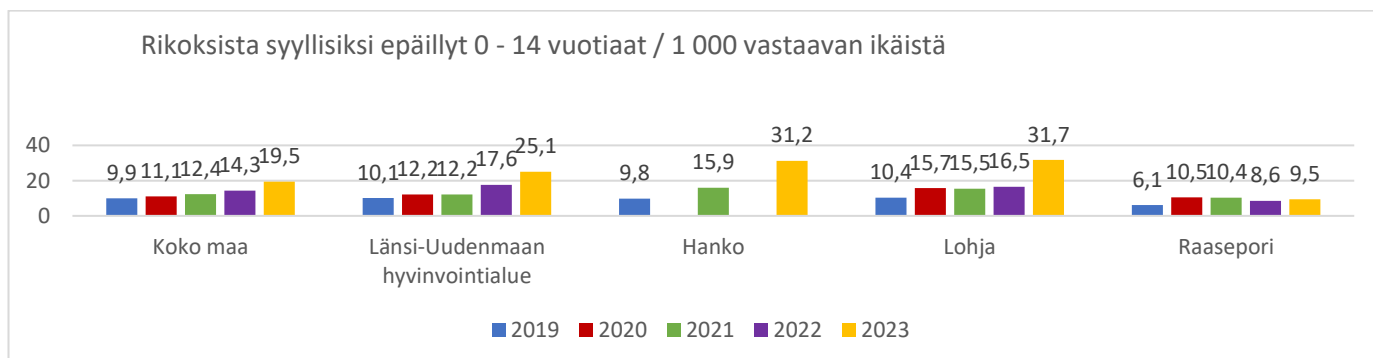
Hangossa henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, jotka ovat tulleet poliisin tietoon, ovat lisääntyneet merkittävästi vuonna 2023 ja eroavat huomattavasti muista vertailualueista. Hangossa arvo oli vuonna 2023 13,2, koko maassa 7,8 ja Helsingissä 10,5. Kaupungin rikostilannetta käsitellään muun muassa vuosittaisissa tapaamisissa kaupungin johtoryhmän ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen johdon välillä.

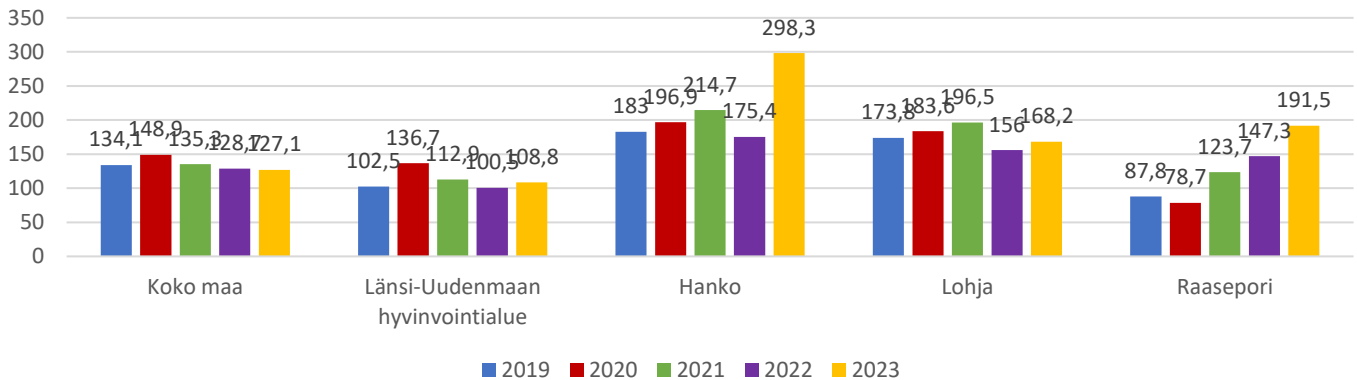
Vaikka omaisuusrikokset Hangossa ovat vähentyneet vuodesta 2022 vuoteen 2023, niitä on edelleen enemmän verrattuna muihin alueisiin.

Rikoksista epäiltyjen määrä 0-14-vuotiaiden ja 15-17-vuotiaiden ikäryhmissä on vuosien varrella noussut ja oli Hangossa vuonna 2023 korkea, mutta 18-20-vuotiaiden rikoksista epäiltyjen määrä oli huomattavasti korkeampi kuin muilla alueilla.

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18-20 vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

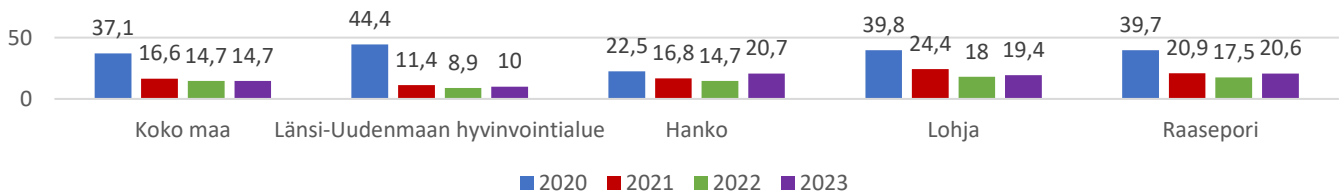

Hangossa käynnistetään vuonna 2025 Ankkuritoiminta yhdessä Raaseporin ja Inkoon kanssa. Ankkuritoiminta keskittyy nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisyyn varhaisessa vaiheessa. Ankkuritiimin asiakkaat ovat pääasiassa alle 18-vuotiaita nuoria. Toimintaa toteuttaa monialainen tiimi, joka sisältää asiantuntijoita poliisista, sosiaalipalveluista, terveydenhuollosta ja nuorisopalveluista. Tiimi tekee tiivistä yhteistyötä koulujen ja oppilaitosten sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa, jotka voivat auttaa nuoria heidän tilanteessaan. Tiimi tapaa nuoren ja hänen perheensä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa voidakseen tukea nuorta ja tarvittaessa ohjata hänet avun tai tuen piiriin.

Liikenneturvallisuus

Hangossa toimii liikenneturvallisuustyöryhmä, joka on neuvova elin, joka työskentelee liikenneturvallisuuden parantamiseksi kunnassa. Monialainen työryhmä koostuu kaupungin eri edustajista sekä muista toimijoista, kuten liikenneturvasta, pelastuslaitoksesta ja poliisista. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti keskustelemaan ja tekemään yhteistyötä eri liikenneturvallisuuskysymyksissä.

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1 000 asukasta

Hangossa on viime vuosina ollut enemmän liikenteen vaaratilanteita kuin muissa vertailukaupungeissa.

Valmius

Hangon maantieteellinen sijainti tuo mukanaan riskejä, jotka ovat ainutlaatuisia Hangolle, muun muassa saapuvien sairauksien ja muiden mereltä tulevien uhkien osalta. Kunta huomioi riskit muun muassa valmiussuunnittelussaan (suunnitelmia on monilla eri tasoilla). Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman (kunnassa on myös monia muita valvontasuunnitelmia, kuten ympäristönsuojelun) tavoitteena on turvata

väestölle terveellinen elinympäristö. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia muodostaa perustan resilienssillemme ja toiminnan jatkuvuudelle ja vaikuttaa myös palvelujen priorisointiin, joka on tehtävä hallitusti ja suunnitellusti asukkaiden turvallisuuden takaamiseksi.

Valmiuslain mukaan kuntien on valmiussuunnitelmien ja poikkeusoloihin varautumisen sekä muiden toimenpiteiden avulla varmistettava, että niiden tehtävät voidaan hoitaa mahdollisimman hyvin myös poikkeusoloissa. Valmiuden tarkoituksena on, että kunta pystyy toimimaan mahdollisimman normaalisti häiriötilanteista huolimatta. Kunnan on myös etukäteen harkittava, miten se voi turvata asukkaidensa hyvinvoinnin ja tarjota peruspalveluja myös poikkeusoloissa. Yleinen toimivalta antaa kunnille laajat mahdollisuudet toimia asukkaidensa hyväksi erilaisissa häiriötilanteissa.

Myös rikosten, onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisy sekä asukkaiden turvallisuudentunteen parantaminen kuuluvat kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden turvallisuusviranomaisten ennaltaehkäisevään turvallisuustyöhön ja ovat tärkeä osa sekä arjen turvallisuutta että sisäistä turvallisuutta. Kunnissa ennaltaehkäisevällä turvallisuustyöllä eli turvallisuussuunnittelulla on läheinen yhteys terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Mielenterveys ja päihteet

Mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisevä työ on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä yksilöiden ja yhteisöjen arjessa sekä yhteiskunnassa laajemmin. Työn tavoitteena on edistää mielenterveyttä sekä ehkäistä ja vähentää alkoholin riskikäyttöä, nikotiinituotteiden käyttöä, huumeiden käyttöä ja haitallista pelaamista sekä näiden aiheuttamia haittoja käyttäjille itselleen, heidän läheisilleen ja yhteiskunnalle.

Hangossa on vuodesta 2013 toiminut monialainen työryhmä, joka suunnittelee, toteuttaa ja arvioi mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisevää työtä koordinoimalla eri toimijoiden työtä.

Syksyllä 2024 Hanko teki yhdessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen muiden kuntien kanssa selvityksen päihdetilanteesta. Hangossa 252 nuorta iältään 13–17 vuotta ja 215 aikuista vastasi Pakka-kyselyyn. 24 % (Luvn 28 %) 13–17-vuotiaista ja 34 % (Luvn 31 %) aikuisista vastaajista piti alkoholin käyttöä alueella liian suurena. 55 % (Luvn 57 %) nuorista ja 59 % (Luvn 50 %) aikuisista on nähnyt alaikäisten juovan alkoholia asuinalueellaan. Nuorista 9 % (Luvn 19 %) ja aikuisista 15 % (Luvn 29 %) on viimeisen vuoden aikana pelännyt kohdata päihtyneitä henkilöitä. 6,4 % (Luvn 12 %) nuorista ja 11 % (Luvn 17 %) aikuisista on viimeisen vuoden aikana joutunut päihtyneen henkilön häiritsemäksi tai ahdistelemaksi. Aikuisten hankolaisten vastauksista kävi ilmi, että 29 % on huolissaan läheisensä alkoholin käytöstä. Vain 35 % Hangon nuorista vastaajista tietää, mistä saa apua ja tukea, jos on huolissaan päihteiden käytöstä. Aikuisista 12,1 % (Luvn 18 %) kokee, että hyvinvointialueelta saa helposti tietoa siitä, miten alkoholin käyttöä voi vähentää tai lopettaa.

Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi-, diakonia- ja kirkon nuorisotyön opiskelijat ovat vuosina 2024–2025 tehneet opinnäytetyönä kartoituksen ja raportin Hangon kaupungin mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisevästä työstä. Tavoitteena oli kartoittaa Hangon mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisevän työn nykytilanne ja tunnistaa mahdolliset haasteet. Kartoitus tehtiin Hangon kaupungin tulevaa mielenterveys- ja päihdesuunnitelmaa ajatellen. Hangon mielenterveyden ja päihteiden nykytilannetta kartoitettiin tutkimalla olemassa olevaa tilastotietoa ja laatimalla tätä työtä varten erityinen kysely. Kysely Hangon mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisevästä työstä suunnattiin laajasti alueen ammattilaisille ja toimijoille. Mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisevän työn parissa työskentelevät ammattilaiset ja toimijat kokivat, että mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisevää työtä ei tehdä riittävästi.

Raportti osoitti, että mielenterveyden ja päihteiden tilanne on tällä hetkellä hälyttävä nuorten keskuudessa ja nuorten koettu ahdistus on lisääntynyt. Opiskelijat toteavat johtopäätöksenä, että Hangon mielenterveyden ja päihteiden ennaltaehkäisy-suunnitelman tulisi keskittyä työikäisen väestön työkyvyn ylläpitämiseen sekä kiinnittää

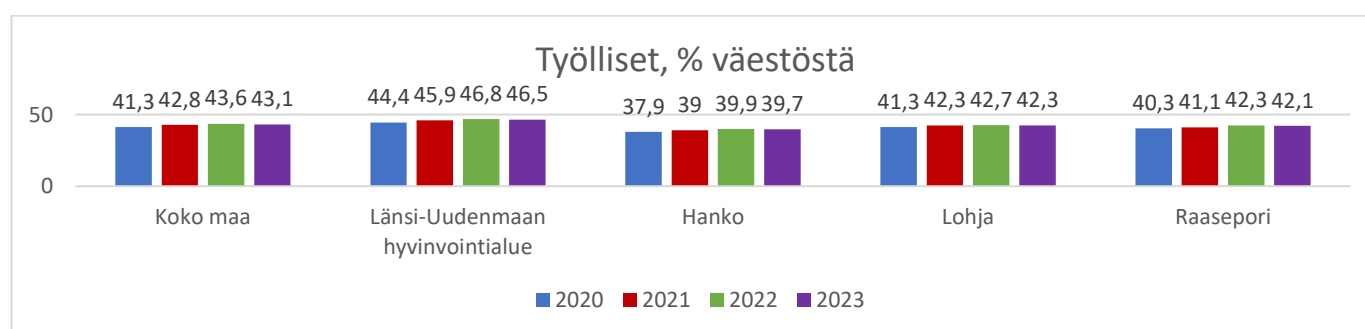
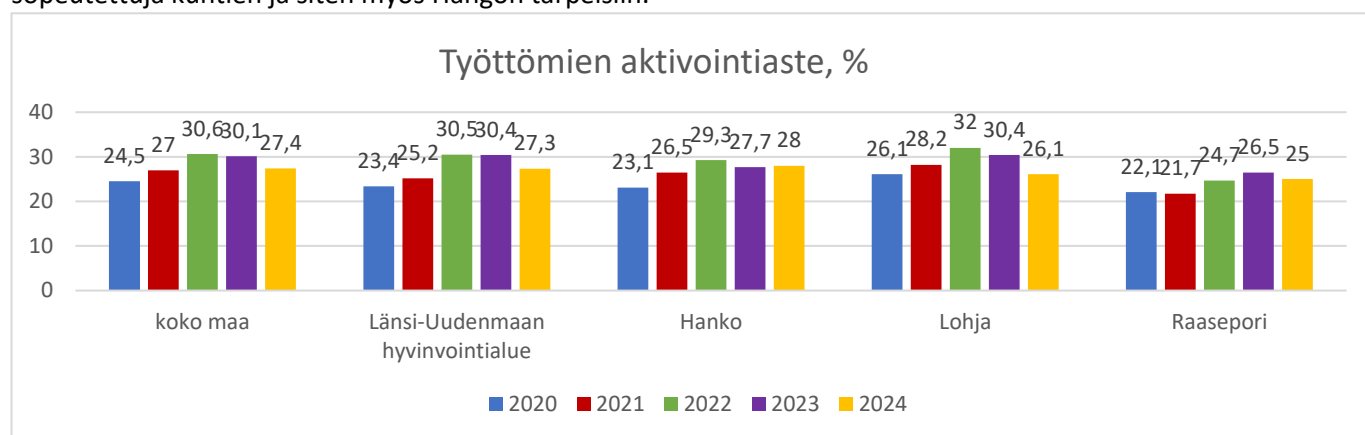
erityistä huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin, ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja varhaisiin puuttumisiin. Suuren ikääntyneiden määrän vuoksi on myös tärkeää ottaa heidät huomioon.

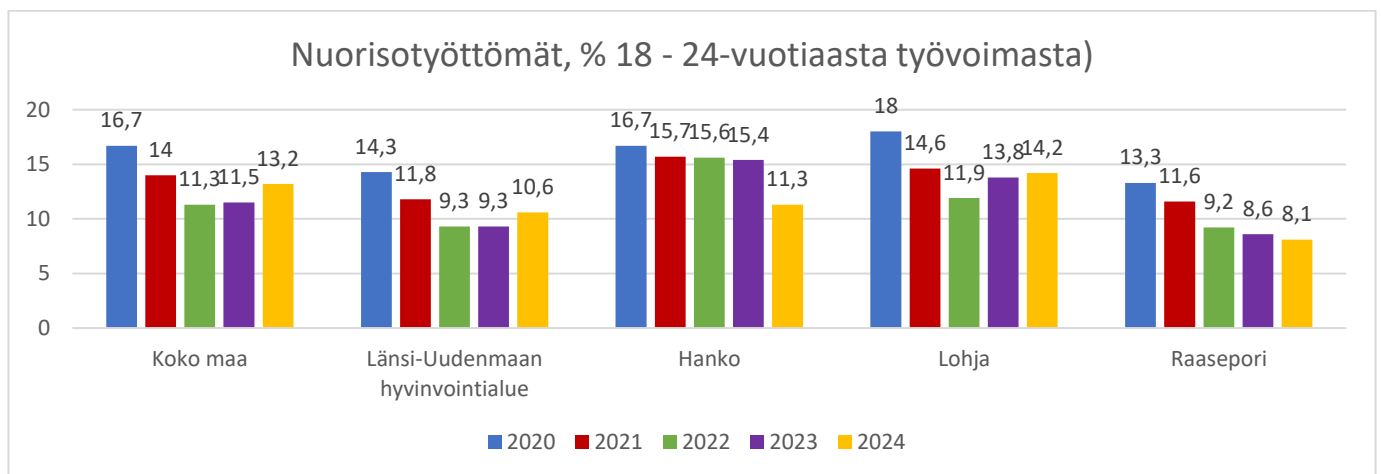
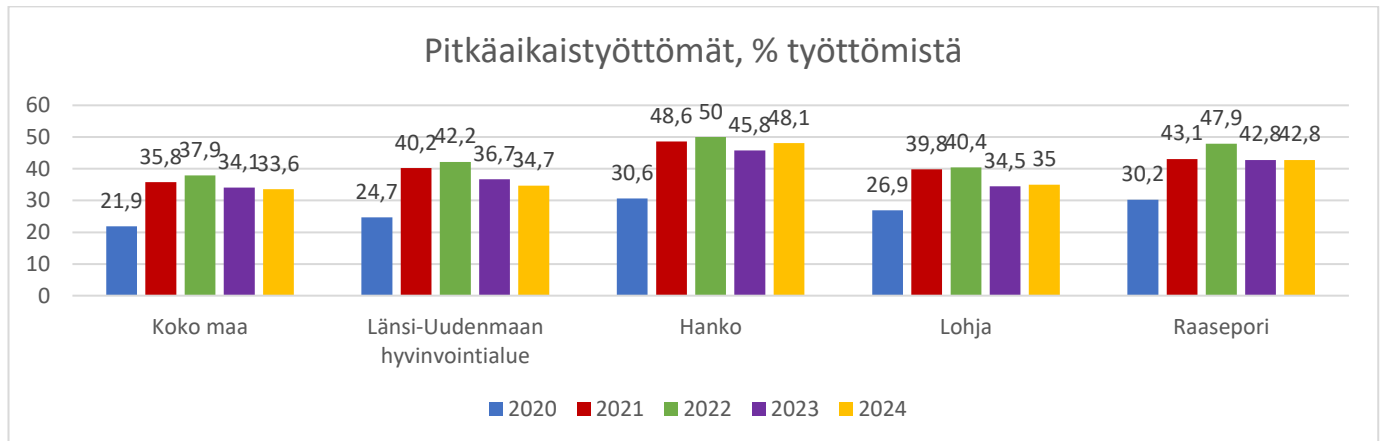
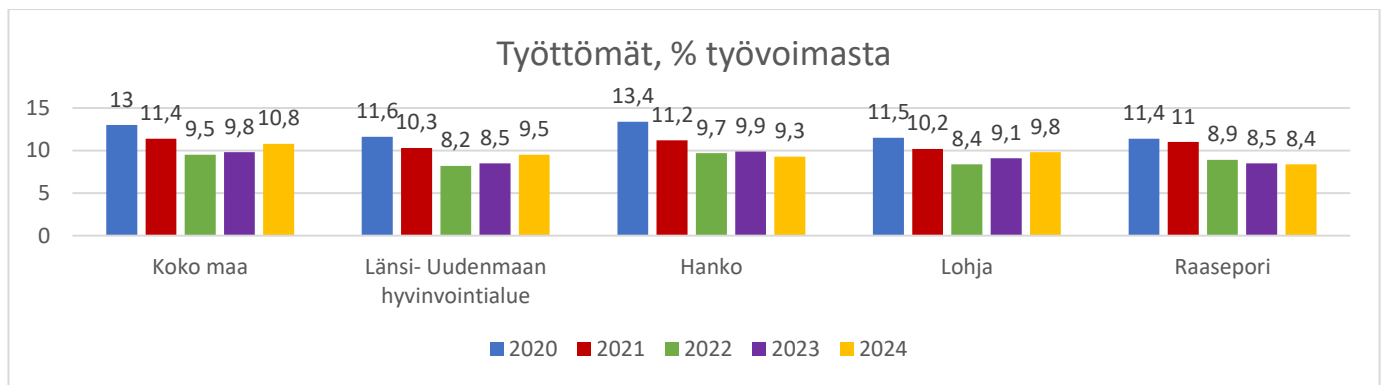
Hyvinvoiva Hanko

Keskeiset tavoitteet: terveet ja toimintakykyiset asukkaat, korkea työllisyysaste, ekologinen ja sosiaalinen kestävyys.

Korkea työllisyysaste

Hanko ja Raasepori ovat yhdessä osallistuneet työllisyyden kuntakokeiluun maaliskuusta 2021 joulukuuhun 2024. Kokeilun aikana valtion työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät siirrettiin kunnille tiettyjen asiakasryhmien osalta. Hangon osalta tämä on tarkoittanut parempaa mahdollisuutta tavoittaa asiakkaat ja tarjota työvoimapalveluja paikallisesti ja henkilökohtaisemmin. Tilastot osoittavat, että kuntakokeilu on ollut Hangolle hyvä työvoimapalvelujen ja henkilökohtaisen palvelun osalta. 1.1.2025 alkaen Hangon kaupunki kuuluu uuteen työvoimaviranomaiseen, Raaseporin työllisyysalueeseen, joka hoitaa Hangon, Raaseporin ja Inkoon alueella työvoimaviranomaisen roolia. Raaseporin kaupunki toimii työllisyysalueen isäntäkuntana. Työvoimapalvelujen siirtyessä kunnille ja uuteen työllisyysalueeseen on nyt mahdollisuus rakentaa palveluja, jotka ovat paremmin sopeutettuja kuntien ja siten myös Hangon tarpeisiin.

Työttömyysaste on Hangossa laskenut vuodesta 2022 lähtien 0,4 %. Tämä trendi on sama Raaseporissa, kun taas muualla maassa, Länsi-Uudenmaan alueella ja Lohjalla suunta on päinvastainen. Prosentuaalisesti Hangossa on enemmän pitkäaikaistyöttömiä ja nuoria työttömiä kuin vertailukunnissa. Pitkäaikaistyöttömyys on kuitenkin Hangossa laskenut hieman vuodesta 2022 – 1,9 prosenttiyksikköä. Työttömät Hangossa näyttävät olevan hieman aktiivisempia kuin vertailukuntien työttömät "Työttömien aktiivointiaste" -indikaattorin mukaan. Aktiivointiasteella tarkoitetaan sitä prosenttiosuutta työttömistä työnhakijoista, jotka osallistuvat aktiivisesti johonkin työvoimapalveluun, kuten koulutuksiin, palkkatukeen, työharjoitteluun, kuntouttavaan työtoimintaan jne. Aktiivointiaste on laskenut hieman Hangossa, kuten muuallakin maassa, mikä voi osittain johtua siitä, että kuntouttava työtoiminta, joka on sosiaalipalvelu, siirtyi hyvinvointialueiden vastuulle tammikuusta 2023 alkaen, ja toimintaa ollaan parhaillaan uudelleenjärjestelemässä ja kehittämässä. Työttömät ovat kuitenkin Hangossa pysyneet suhteellisen aktiivisina joulukuuhun 2024 asti, sekä kuntakokeilun, työ- ja elinkeinotoimiston että hyvinvointialueen palvelujen avulla.

Kesäkaudella kaupunki tarjoaa nuorille erilaisia kesätyömahdollisuuksia. Hangolla on myös laaja yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa ja se tekee monialaista yhteistyötä asiakkaiden kanssa tarpeen mukaan.

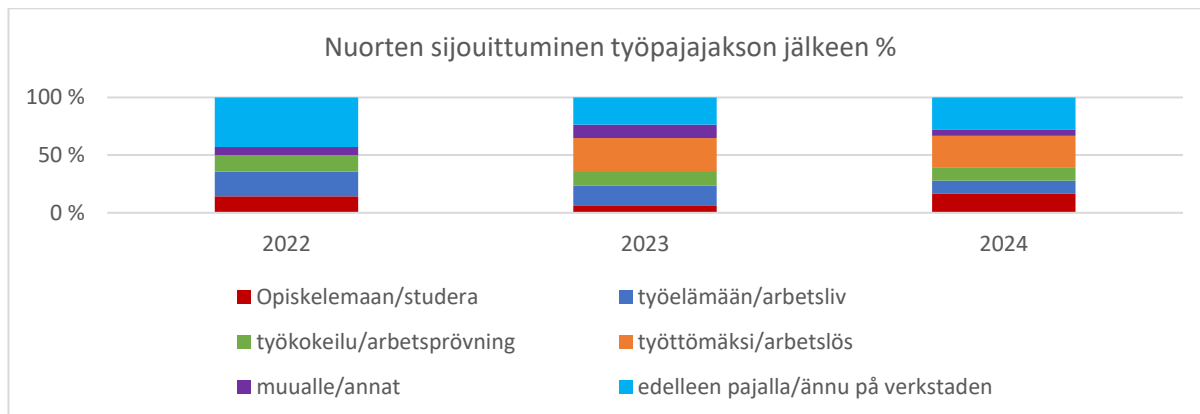
Hangon kaupunki on yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa järjestänyt Rekrymessut vuosina 2023 ja 2025.

Nuorten työpaja

Nuorten työpaja on tarkoitettu hankolaisille 16–28-vuotiaille nuorille, joilla ei ole opiskelupaikkaa, työharjoittelupaikkaa tai työpaikkaa. Joulukuuhun 2022 asti työharjoittelupaikkojen lisäksi tarjottiin myös muutamia paikkoja nuorille, jotka tarvitsevat kuntouttavaa työtoimintaa. Vuoden 2023 alusta alkaen kuntouttavasta työtoiminnasta vastaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, mikä on nuorten työpajan osalta tarkoittanut, että palvelua on voitu tarjota vain työharjoittelun muodossa, enintään 6 kuukauden ajan. Alle 30-vuotiaat nuoret, jotka tarvitsevat kuntouttavaa työtoimintaa, on ohjattu muihin palveluihin.

Nuorten työpaja Vian toiminnan tarkoituksena on tukea nuoria heidän arjessaan, vahvistaa heidän sosiaalisia taitojaan ja löytää yksilöllisiä ja yhteisiä resursseja. Esittelemällä nuorille arjen taitoja ja rutiineja, ammatillisia taitoja, yritysvierailuja, kulttuurikokemuksia ja erilaisia urheilutoimintoja, laajennetaan heidän mahdollisuuksiaan hyvään elämään ja tulevaisuuden valintoihin. Nuoria myös yhdistetään muihin palveluihin ja tehdään heidät tutuiksi palveluverkoston kanssa. Toiminta on kaksikielistä. Nuori voi olla työpajassa työharjoittelussa tai koulutussopimuksella.

Toimintaympäristön muutokset, kuten oppivelvollisuuden pidentäminen, jatkuvan oppimisen uudistus, organisatorisen vastuun siirtäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuleva TE-uudistus, edellyttävät työpajatoiminnan sisällön muuttamista, jotta voidaan jatkaa korkealaatuisena palveluntuottajana ja oppimisympäristönä.

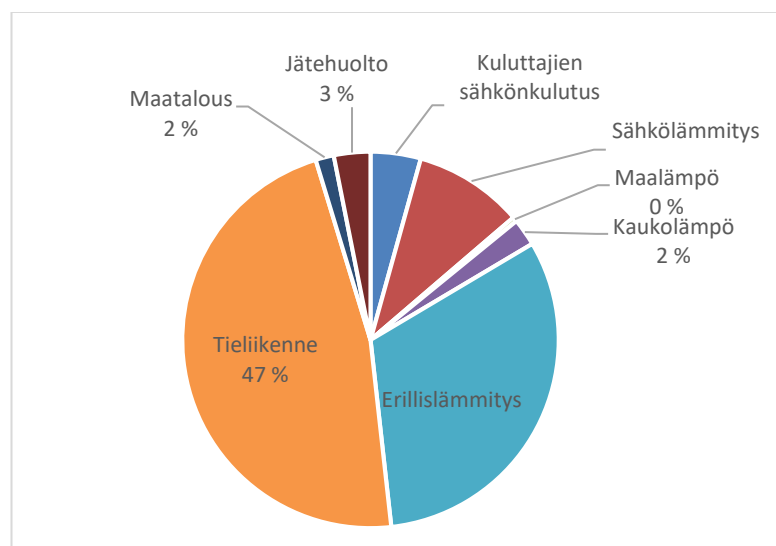
Ekologinen ja sosiaalinen kestävyys

Ympäristö vaikuttaa aisteihimme ja luonto on tärkeä ihmisten hyvinvoinnille. Hanko huolehtii luonnostaan ja pyrkii säilyttämään sen monimuotoisuuden sekä tarjoamaan asukkaalleen terveellisen, viihtyisän ja monipuolisen ympäristön. Laajat luontoalueet ja harva asutus tarjoavat hyvät edellytykset virkistykseen ja luontokokemuksiin Hangossa. Merellä ja rannoilla on merkittävä rooli kaupungissa, jossa melkein jokainen tie johtaa rannalle. Hangossa on noin 130 km rantaviivaa, josta 30 km on hiekkarantaa, 9 yleistä uimarantaa ja neljä muuta rantaa, 19 leikkipuistoa ja 7 luontopolkua. Hangonniemellä on useita luonnonsuojelualueita, jotka kuuluvat pääasiassa Natura 2000 -alueiden verkostoon. Monet maa- ja saaristoalueet Hangon niemen etelä- ja länsipuolella kuuluvat lisäksi Hangon kansalliseen kaupunkipuistoon.

Hanko hakee aktiivisesti hankerahoitusta ja on viime vuosina myönnettyjen hankerahoitusten avulla laajentanut ja parantanut muun muassa luontopolkuja, laatinut saavutettavuusstrategian ja kehittänyt ilmastosuunnitelman.

Hanko on mukana valtakunnallisessa kuntien verkostossa, jonka tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä 80 prosentilla vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2007 tasoon (Kohti hiilineutraalia kuntaa, Hinku). Hangon kaupungin strategiassa on lisäksi tavoitteena olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Äskettäin hyväksytyssä ilmastosuunnitelmassa on sama tavoite ja se sisältää monia toimenpiteitä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen vahvistamiseksi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää liikenteen ja erillislämmityksen päästöjen vähentämiseen. Ilmastosuunnitelman toimenpiteillä on myös positiivinen vaikutus nykyisten ja tulevien asukkaiden hyvinvointiin.

Asukkaat ovat aktiivisia pyöräilijöitä ja liikkuvat usein luonnossa. Tulliniemen luontopolulla on vuosittain yli 30 000 kävijää (Metsähallitus). Monet liikkuvat rannoilla ja tekevät arvokasta työtä pitämällä rannat puhtaina. Rantojen merkitys hankolaisille ja monille muille osoitettiin suuren vapaaehtoisten määrän avulla, jotka vuoden 2025 alussa auttoivat siivoamaan ympäristöönnettomuuden jälkiä rannoiltamme ja saaristostamme. Kaupungissa tehtävä työ ekologisen ja sosiaalisen kestävyys edistämiseksi, jota tekevät sekä yksittäiset asukkaat, yhdistykset että yritykset, on jotain, mitä halutaan hyödyntää lisäämällä yhteistyötä myös tulevaisuudessa.

Hangon kasvihuonekaasupäästöt sektoreittain vuonna 2023 (ilman teollisuus ja työkoneet-sektoria) (CO2-raportti, 2025).

Monet liikkuvat Hangossa ympäri vuoden pyörällä. (Kuva: Paulina Rökman)

Terveet ja toimintakykyiset asukkaat

Kulttuuri

Kulttuuritoimen palvelujen kautta osastot tarjoavat ihmisoikeuden kulttuuriin. Hangossa on monipuolinen ja laaja kulttuuritarjonta, johon kuuluu kirjastotoimintaa, Hangon museo, Hangon kansalaisopiston ja muuta kulttuuritoimintaa (esim. esityksiä, konsertteja, taidenäyttelyitä). Kulttuuritarjonta on tärkeä osa asukkaiden hyvinvointia, samalla kun tapahtumat houkuttelevat matkailijoita kaupunkiin ja edistävät matkailua. Kulttuuritoimi tekee yhteistyötä paikallisten yhdistysten ja yritysten kanssa tarjotakseen laajan valikoiman erilaisia kulttuurielämyksiä. Kulttuuritoimi panostaa osallistavuuteen ja on vuosina 2022–2025 tehnyt useita panostuksia. Hangon kulttuurielämä on vilkasta, helposti lähestyttävää ja suunniteltu palvelemaan kaikkia ikäryhmiä. Hanko vietti 150-vuotisjuhlavuottaan vuonna 2024, jolloin sekä kaupunki, yhdistykset että yritykset panostivat useisiin tapahtumiin.

Yleiset kulttuuripalvelut

Kaupungin kulttuuripalvelut ovat vuosittain järjestäneet ohjelmaa talvilomalla, taidekierros HangArtin, Luovan viikon lapsille ja nuorille, pääkonsertin Hanko Soul Jazz -viikonloppuna, unikeonpäivän juhlan, Hangon päivät, ohjelmaa pimeälle viikonlopulle, veteraanipäivän juhlan sekä itsenäisyyspäivän juhlan. Näiden lisäksi järjestetään vuosittain erilaisia konsertteja, teatteriesityksiä kouluille ja varhaiskasvatukselle sekä tanssia tai muuta ohjelmaa ikääntyneille. Useita ohjelmia järjestetään yhteistyössä kaupungin muiden osastojen sekä paikallisten yhdistysten ja yritysten kanssa.

Hangon kaupungilla on yhteistyösopimus liikkuvan kulttuurikeskus Uulun kanssa, joka vierailee kaupungin kouluissa ja päiväkodeissa kolmen päivän ajan elokuussa. Ohjelma koostuu konserteista tai musiikkityöpajoista. Kaupunki tukee myös Åbo Svenska Teaterföreningiä, joka ylläpitää Åbo Svenska Teateria ja sen alueteatteritoimintaa. Teatteri vierailee Hangossa vuosittain 1–2 kertaa vuodessa. Vuonna 2023 sidottiin yhteistyösopimus Presence-yhdistyksen kanssa, ja sopimuksen kautta tarjotaan ilmaisutaitoa kouluille ja yhdessä kulttuuripalvelujen kanssa pyritään kehittämään taide- ja kulttuuritoimintaa ympäri vuoden.

Vuonna 2023 aloitettiin yhteistyöprojekti Skapa Position Raaseporin kaupungin kanssa. Projektin tavoitteena on edistää taiteen perusopetusta ja tehdä siitä tasa-arvoisempaa alueella. Hangon osalta tavoitteena on, taiteen perusopetuksen piirissä jatkuu musiikki ja tanssi, opettajat ovat päteviä ja samalla selvitetään, mitä muita taidemuotoja voidaan tarjota Hangossa, esimerkiksi kuvataidetta tai teatteria.

Näyttelytoiminnan edellytykset muuttuivat vuonna 2024, kun museon vanha näyttelytila otettiin käyttöön galleriaksi. Kaupungintalon galleriaa kunnostettiin syksyllä 2024 ja se valmistuu keväällä 2025. Vuoden aikana meillä on siten kaksi näyttelytilaa tarjottavana taiteilijoille.

Kulttuuritoiminta	2022	2023	2024
Taidenäyttelyt	16	15	13*
Tapahtumat	28	38	40
Kävijöitä näyttelyissä	4 300	4 300	7 530
Kävijöitä tapahtumissa	3 000	2 351	14 055
Myönnetyt toiminta-avustukset	13	16	15
Toiminta-avustukset €:na	19 150	18 300	20 000
Myönnetyt projektiavustukset	18	18	20
Projektiavustukset €:na	8 850	11 700	8 500

* Näyttelytoiminnassa on ollut vähemmän näyttelyitä muutosten takia. Kävijämäärä kuitenkin kasvoi selvästi, kun Taidegalleria otettiin käyttöön.

Resurssipulan ja yhteistyökumppaneiden löytämisen vaikeuksien vuoksi kulttuurikasvatussuunnitelmaa ei ole vielä otettu käyttöön. Työ kuitenkin jatkuu, ja tavoitteena on sisällyttää koulut enemmän valmistelutyöhön suunnitelman juurruttamiseksi kouluihin.

Kirjastotoiminta

Kirjasto on hyvin suosittu ja osa hankolaisten arkea. Kirjasto järjestää muun muassa elämyksellisiä hetkiä, kirjakeskusteluja, luentoja ja kirjanäyttelyitä. Kirjastossa on pieni galleria, jossa voi pitää näyttelyitä ilmaiseksi.

Kirjaston tehtäviin kuuluu myös lukemisen edistäminen. Hangon malli lukemisen innostamiselle tarkoittaa, että kaupungin kaikki luokat sekä esikoulu- ja päiväkotiryhmät, voivat halutessaan tulla kerran kuukaudessa kirjaston elämyshuoneeseen. Tämä tarkoittaa yhteensä noin 9 kertaa vuodessa jokaiselle ryhmälle tai luokalle. Tämä on täysin ainutlaatuinen malli Suomessa, joka voi todella edistää vankkaa lukutaitokasvatusta jatkuvuuden kautta. Kaikilla Hangon lapsilla ja nuorilla on tämä mahdollisuus. Kirjaston elämyshuoneen ohjelma sisältää suullista tarinankerrontaa, ääneen lukemista, lauluja, loruja, hierontatarinoita ja sanataidetehtäviä. Lisäksi ryhmille tarjotaan myös runopajoja ja kirjailijaesittelyjä. Elämyshuoneen pääteema kestää aina yhden lukuvuoden kerrallaan. Elämyshuoneen toiminta on vuosien varrella laajentunut myös aikuisryhmiin, ja niitä järjestetään sekä elämyshuoneessa että ulkopuolella. Monilla paikkakunnilla Suomessa lasten ja nuorten lukutaito on heikentynyt, mutta Hangossa se on pysynyt samalla tasolla tai parantunut. Elämyshuoneessa vierailee myös aikuisryhmät sekä ryhmiä muista kunnista.

Kirjastotoiminta	2022	2023	2024
Avoinna, tunnit/vuosi	3 046	2 618	26 18
Omatoimiaukioloajat, tunnit/vuosi	2 888	6 700	6 791
Lainojen lukumäärä	88 302	95 497	88 476
Lasten ja nuorten kirjalainat	28 665	26 300	28 771
Elämyshuonetuokiot ja kirjapuheet	280	230	256
Näyttelyt	19	23	21
Kirjanäyttelyt	40	34	22

Museotoiminta

Hangon museon toimintaedellytykset parantuivat, kun kaupunginvaltuusto myönsi museolle uudet tilat. Museon toiminta on siirtynyt useista eri paikoista yhteen, ja näyttelytilaa on nyt 160 neliometriä. Ensimmäinen näyttely avattiin 12. kesäkuuta 2024. Sen jälkeen on työstyetty kaupungin historiaa käsittelevää pysyvää näyttelyä, joka on ensimmäinen laatuaan. Museoon on ilmainen sisäänkäynti alle 18-vuotiaille ja eläkeläisille, opiskelijoille, työttömille ja varusmiehille myönnetään alennus. Museo hyväksyy sekä museokortin että ePassin.

Museotoiminta	2022	2023	2024
Kävijöitä näyttelyissä	2 910	3 493	4 616
Joista ilmaiskävijöitä	850	1 039	2 035
Tapahtumia	9	15	4
Vastatut kyselyt	70	100	125

Kansalaistoiminta

Kansalaisopisto tarjoaa kursseja kaikille ikäryhmille. Toiminta edistää elinikäistä oppimista ja tukee sekä täydentää muuta paikallista koulutus-, kulttuuri- ja kansalaistoimintaa. Toiminta mukautuu kysynnän mukaan ja kattaa taideaineet, käsityöt ja musiikin, kieli- ja kirjallisuuskurssit, kotitalouskurssit, liikunnan ja tietotekniikan sekä yhteiskunnalliset aiheet. Kauden aikana on lisätty kursseja lapsille ja nuorille, erityisesti taideaineissa. Kansalaisopisto on mukana kehittämässä taiteen perusopetusta Skapa position -projektin kautta.

Kansalaistoiminta	2022	2023	2024
Kurssiosallistujia	2 025	2 003	1 964
Opetustunteja	3 002	3 131	3 147
Kurssimäärät	194	174	171

Hanko harrastaa– Harrastamisen Suomen malli

Harrastamisen Suomen malli on kansallinen hanke, joka tarjoaa maksuttomia harrastuksia peruskoululaisille koulupäivän yhteydessä. Hangossa toiminta aloitettiin syksyllä 2021, ja siitä lähtien olemme, joka lukuvuosi tarjonneet maksutonta harrastustoimintaa peruskoulun oppilaille. Harrastustoiminta perustuu oppilaiden toivomuksiin. Hangon kaupunki hakee vuosittain valtionavustusta toiminnalle.

Hanko harrastaa	Lukuvuosi 2022-2023	Lukuvuosi 2023-2024	Lukuvuosi 2024-2025
Kerhomäärä	8	11	10
Osallistujamäärä	238*	106	127

* Lukuvuoden aikana järjestettiin muutamia lyhytkursseja, ja siksi osallistujamäärä oli korkeampi kuin seuraavina vuosina.

Hangon kaupungin 150-vuotisjuhla

Vuonna 2024 tuli kuluneeksi 150 vuotta kaupungin perustamisesta, ja sitä juhlittiin koko vuoden ajan. Juhlavuoden tavoitteena oli aktivoida yhdistyksiä ja yrityksiä, vahvistaa osallisuutta ja Hangon henkeä. Vuoden aikana Hangossa järjestettiin yli 300 tapahtumaa. Yhdistykset järjestivät useita tapahtumia, ja yritykset toivat markkinoille juhlatuotteita. Kaupungin eri osastot järjestivät useita erilaisia tapahtumia vuoden aikana. Juhlavuoden puitteissa järjestettyjä yleisötapahtumia olivat juhluvuoden avajaiset, kansanjuhla Hangon päivien aikana sekä teatteriesitys Saiturin joului. Koulut ja varhaiskasvatus järjestivät näyttelyitä ja juhlia, tekninen virasto rakensi Hangon suurimman kylpyhuoneen, joka sijoitettiin Hangon tuloväylälle, liikuntapalvelut järjestivät seikkailusuunnistuksen lapsille, Hangon museo avasi juhluvuoden näyttelyn uusissa tiloissa. Syksyllä järjestettiin avoimet ovet kaupungintalolla, teknisessä virastossa ja Hyllyksessä. Valtuusto päätti myös perustaa juhluvuoden rahaston, joka tukee lasten ja nuorten hyvinvointia.

Taiteen perusopetus

Hangon kaupunki ostaa korkealaatuista musiikkikoulu- ja musiikkiopistokoulutusta Raaseporin kulttuuri-instituutilta suhteessa kaupungin oppilaiden määrään. Hangon Baletti- ja Liikuntakoulu tarjoaa tanssitaiteen perusopetusta, jota kaupunki tukee.

Liikunta

Asukkaille suunnatut Hangon kaupungin liikuntapalvelut tukevat kuntalaisten terveyttä ja yleistä hyvinvointia huomioiden eri kohderyhmien (lapset, nuoret, työikäiset, seniorit, henkilöt, joilla erityistarpeita) kehitystehtävät ja tarpeet. Tavoitteena on tarjota mahdollisimman hyvät puitteet liikkumiseen kuntotasosta, iästä ja terveydentilasta huolimatta.

Ensisijainen tehtävä on kehon terveyskunnon ja motoriikan ylläpitäminen ja kehittäminen liikunnan eri osa-alueilla. Liikuntapalvelut on luonut monipuolisen liikuntatarjonnan ja tukee, auttaa ja ohjeistaa terveellisten elämäntapojen noudattamisessa. Lisäksi tehdään yhteistyötä muiden terveys- ja liikuntapalveluiden tuottajien kanssa. Liikuntapalveluiden tekemä työ pohjautuu pitkälti laaditun liikuntasuunnitelman 2022-2025 tavoitteiden mukaisesti.

Hangon kaupungin liikuntapalvelut toteuttavat mm. ryhmätoimintaa, liikunta- ja elintapaohjausta, erilaisia mukautettuja liikuntamuotoja, vapaaehtoistoiminnan koordinoimista, uimaopetusta ja uimakouluja, kehittävät ja ylläpitävät sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja sekä järjestävät tapahtumia kaiken ikäisille. Liikuntapalvelut ylläpitävät myös kaupungin kuntosaleja, johon liittyy mm. asiakaspalvelua, tilojen huoltoa, laitteiden käyttökunnosta huolehtimista, laitehankintaa ja kuntosaliavainten rekisteröintiin liittyviä asioita.

Liikuntapalvelut varaa vuosittain talousarvioonsa määrärahan paikallisten yhdistysten avustamiseen. Avustukset jaetaan toiminta- ja projektiavustuksina. Vuonna 2025 jaettava summa on 25 000 euroa. Toiminta- tai projektiavustusta voi hakea hankolainen rekisteröity yhdistys, jonka pääasiallisena tehtävänä on liikunta-, erityisliikunta ja terveysliikuntatoiminta.

Liikuntapaikkoja on kehitetty viime vuosina kaupungin strategian mukaisesti. Viime vuosien suurimpia hankkeita ovat olleet Hangon Tenniskerhon rakennuttama tennishalli, joka valmistui vuonna 2022. Hangon kaupunki rakennutti vuonna 2023 yhteistyössä FC HIK:n kanssa Hangon ensimmäisen täysimittaisen tekonurmikentän. Vuonna 2024 uusittiin Cupliksen lattia, jonka myötä hallin lajitarjonta saatiin uudelle tasolle. Vuonna 2024 Lillmärsänin virkistysalueelle hankittiin ulkokuntolaitteita ja aluetta kehitetään edelleen. Kaupunki jatkaa liikuntapaikkojen kehittämistä tulevina vuosina.

Liikuntapalvelut järjestävät liikunta- ja elintapaohjausta, jonka tavoitteena on, että asiakas motivoituu liikkumaan itselleen mieluisalla tavalla, omaa terveyttään ja hyvinvointiaan edistäen. Se on vaiheittain etenevä ja tavoitteellinen prosessi, joka sisältää tarvittaessa useampia tapaamisia ja on Hangossa tarkoitettu erityisesti hyvinvointinsa kannalta riittämättömästi liikkuville kuntalaisille, joilla on kohonnut terveysriski. Yhdessä asiakkaan kanssa käydään läpi elintapoihin liittyviä osa-alueita (kuten liikunta, ravinto ja uni).

Liikunta- ja elintapaohjauksessa tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen sekä yksityisten lääkäriasemien terveydenhuollon kanssa. Neuvontaa tehdään myös pienryhmille ja pitkäaikaistyöttömiä pyritään aktivoimaan järjestämällä infotilaisuuksia, maksuttomia ryhmiä ja liikunta- ja elintapaneuvontaa.

Vuosi	Asiakasmäärä
2017	174
2018	104
2019	114
2020	107
2021	286
2022	95
2023	144
2024	134

Liikunta- ja elintapaohjauksen yksittäiset asiakasmäärät.

Liikuntapalvelut tekevät myös yhteistyötä seurojen ja erilaisten yhdistysten kanssa sekä jakaa liikuntavuoroja ja avustuksia. Soveltava liikunta järjestää toimintaa ryhmille, joiden jäsenten toimintarajoite estää heitä käyttämästä yleisiä liikuntapalveluita.

Liikuntapalveluiden puitteissa Hanko on huomioinut eri ikäryhmät hyvinvoinnin ja terveellisten elämäntapojen edistämistyössä. Kaupungin strategian mukaisesti tavoitteena on vahvistaa kunnan asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa liikuntatoimintaan ja ottaa huomioon liikuntapaikkojen turvallisuus ja saavutettavuus.

Kaikki ikäryhmät

Lapset ja lapsiperheet

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on varhaiskasvatustilain mukaan oikeus suunnitelmalliseen ja tavoitteelliseen kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon. Tämän toteuttamiseksi jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tulee perustua lapsen tarpeisiin ja lapsen etuun. Myös lapsen mielipide ja toiveet on selvitettävä ja otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelman laatimisprosessissa. Henkilökunnalla on vastuu löytää sopivia tapoja selvittää lapsen näkökulma. On tärkeää, että huoltajien ja henkilökunnan havainnot ja käsitykset lapsen kehityksestä ja oppimisesta sekä kyvystä toimia ryhmässä otetaan huomioon.

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea varhaiskasvatustilain mukaisesti. Antamalla tukea oikeaan aikaan, yksilöllisesti ja lapsen tarpeiden mukaisesti edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään ongelmien kasvamista ja monimutkaistumista sekä torjutaan syrjäytymisriskiä.

Tuki on järjestettävä lapsen vahvuuksien sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvien tarpeiden pohjalta. Lasta on kuultava iän ja kehityksen huomioon ottaen. Varhaiskasvatuksessa tuki kattaa sekä lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat ratkaisut että koko ryhmää ja oppimisympäristöä koskevat ratkaisut. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistua tuetaan lapsen positiivisen minäkuvan kehittymistä.

Opetushallinnon Vipunens Power bi -tilaston mukaan Hangon varhaiskasvatuksessa oli vuonna 2023 219 lasta (osallistumisaste 84,5 %), vuonna 2022 243 lasta (osallistumisaste 80,9 %) ja vuonna 2021 240 lasta (osallistumisaste 80,2 %).

Varhaiskasvatuksessa on vuodesta 2022 lähtien panostettu tasa-arvoiseen opetukseen digitaalisten taitojen ja digitaalisen osaamisen osalta. Digikoordinaattori ohjaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstöä digitaalisissa taidoissa.

Sektorirajat ylittävä yhteistyö

Sektorirajat ylittävän yhteistyön tulee perustua lapsen etuun. Lastenneuvolan, lastensuojelun, kasvatusta- ja perheneuvonnan sekä muiden sosiaalipalvelujen kanssa on sovittava yhteistyökäytännöistä ja periaatteista, kun lapsen asiaa käsitellään tai tilanteissa, jotka vaativat viranomaisten puuttumista. Näistä palveluista vastaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Sektorirajat ylittävä yhteistyö on ensisijaisesti järjestettävä huoltajan suostumuksella.

Kaupungin hallintoyksiköillä on tiivis yhteistyö lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Myös poliisin resursseja on parannettu, ja poliisin läsnäoloa ja yhteydenpitoa koulujen edustajiin on lisätty.

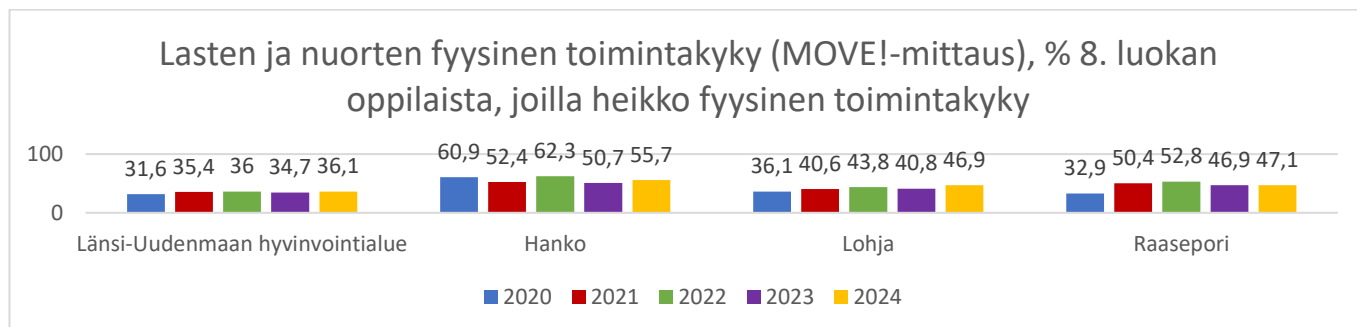
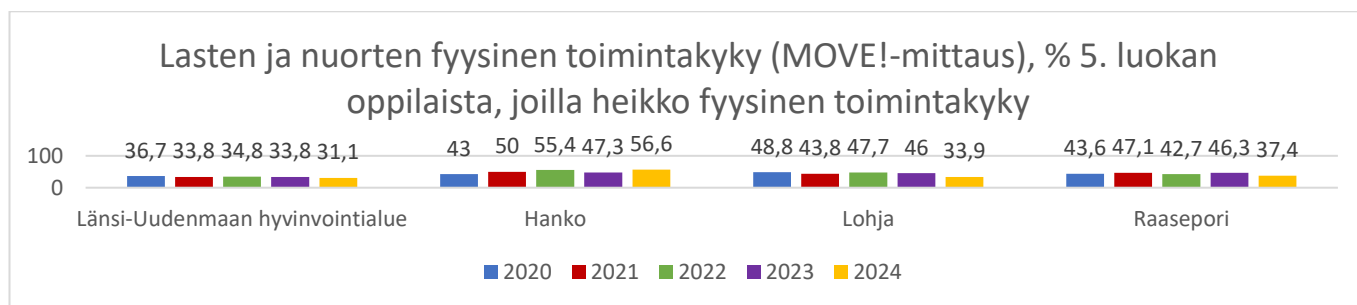
Lapsiperheiden palveluyksikössä ja lastensuojelussa on aloitettu työskentely systemisen työmallin mukaisesti yhteistyössä muiden hallintoyksiköiden kanssa. Työtä ei ole voitu toteuttaa toivotulla tavalla sen jälkeen, kun

hyvinvointialue otti sosiaalipalvelut ja oppilashuollon vastuulleen. Vuonna 2025 käynnistetään uusi pilottiprojekti Hirsk-alueella (Hanko, Inkoo, Raasepori, Siuntio ja Kirkkonummi), jossa pyritään parantamaan yhteistyötä hyvinvointialueen, kaupungin ja muiden toimijoiden välillä lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi yhteiskunnassa.

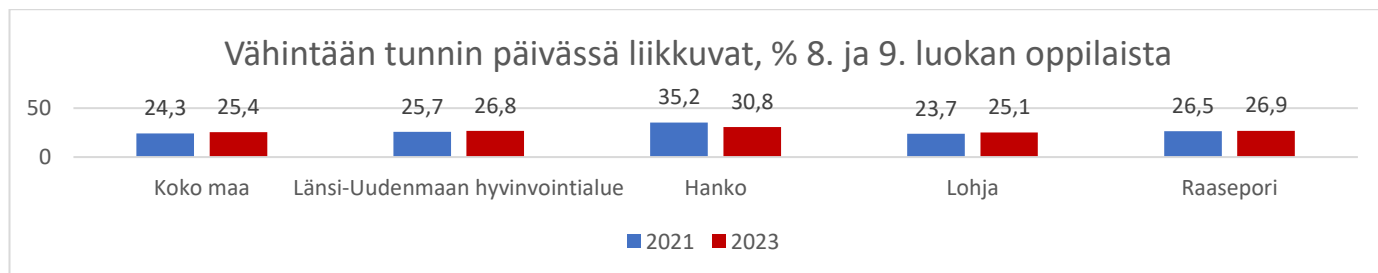
Sivistys- ja kulttuurilautakunta on vuosina 2021–2025 ottanut käyttöön LAVA:n (lapsivaikutusten arviointi) lautakuntien valmistelutyössä ja päätöksenteossa. Tämä tarkoittaa, että lautakunnat huomioivat valmistelutyössään, miten päätökset vaikuttavat lasten ja nuorten hyvinvointiin ja arkeen. Hangon kaupunki on tarjonnut kaikille kaupungin peruskoululaisille maksuttoman koululounaan koko kesän ajan. Myös ne oppilaat, jotka ovat halunneet maksuttoman aamupalan, ovat saaneet sen kolme kertaa viikossa.

Fyysinen aktiivisuus

Move! on valtakunnallinen fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautteenantojärjestelmä, joka on tarkoitettu perusopetuksen 5. ja 8. luokan oppilaille. Järjestelmän keskeinen tarkoitus on kannustaa oppilaita huolehtimaan itsenäisesti fyysisestä toimintakyvystään. Move!-mittaustuloksia käytetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Hangon Move!-tulokset ovat huolestuttavia, sillä vuonna 2024 56,6 % viidesluokkalaisista ja 55,7 % kahdeksaluokkalaisista oli heikko fyysinen toimintakyky. Tästä huolimatta Hangon nuoret liikkuvat enemmän kuin muiden kaupunkien nuoret.

Liikuntapalveluita lapsille ja lapsiperheille

Erilaisten hankeavustusten myötä on voitu toteuttaa, kehittää ja monipuolistaa lapsille ja nuorille suunnattuja palveluita. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä on saatu rahoitusta mm. perheliikuntaneuvonnan kehittämiseen ja vuonna 2025 haetaan Suomi liikkeelle -ohjelman liikkuva koulu ja Move! kehittämisavustusta, jonka tavoitteena on edistää liikunnallisen toimintakulttuurin vahvistumista ja vakiintumista Hangon kaupungin perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 oleville oppilaille. Tarkoituksena on lisätä alakouluikäisten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja varsinkin vähän liikkuvien ja erityistä tukea tarvitsevien lasten fyysistä aktiivisuutta.

Vuosina 2022-2024 kaupungin liikuntapalvelut on koordinoanut valtion tukemaa perheliikuntaneuvontaprojektia nimeltä "PuuhaSkoj". Toiminta on suunnattu lapsille ja nuorille sekä lapsiperheille, jotka tarvitsevat tukea arjen hallintaan ja terveellisempien elintapojen omaksumiseen. Liikuntaneuvonta on maksutonta kunnan palvelua, joka räätälöidään vastaamaan perheiden tarpeita. Toiminta on pitänyt sisällään mm. liikuntapäiviä päiväkotilapsille ja esiopetukselle, vanhempainiltoja, vanhempi- vauva jumppatuokioita, perheliikuntaneuvontaa sekä yhteistyötä neuvolan kanssa: lasten 3-vuotistarkastuksessa jaettava jumppakassi, joka sisältää mm. pallon. Hankkeen aikana on haluttu vahvistaa yhteistyötä seurojen ja yhdistysten kanssa. 16 kertaa on järjestetty maksuttomia perhepuuhapäiviä, joihin on osallistunut yhteensä 529 lasta ja nuorta.

Keväällä 2025 alkoi ensimmäinen Dans för Hälsa-ryhmä 13-18-vuotiaille nuorille, johon koulutettiin ohjaaja Hangon kaupungin liikuntapalveluilta. Dans för Hälsa on tutkimuksiin perustuva ja terveydelle taloudellisesti tehokas metodi, jonka tarkoituksena on täydentää opiskeluterveydenhuoltoa ja vahvistaa nuorten henkistä hyvinvointia. Tunnin tavoitteena on erilaisten tanssityylien ja leikkien ja harjoitusten kautta auttaa nuorta kokemaan liikunnan iloa ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistamaan omia voimavaroja. Tunnit jatkuvat syksyllä 2025 ja tarkoituksena on vakiinnuttaa toiminta. Tavoitteena on myös lujittaa yhteistyötä kouluterveydenhuollon kanssa, jotta "oikeat" nuoret löytäisivät paikalle. Tulevaisuudessa mahdollista Dans för Hälsa -ryhmää kaavaillaan myös aikuisille.

Liikuntapalvelut toteuttavat ympäri vuoden uimakouluja lapsille alkaen 5 vuoden iästä. Opetus on mukautettu lasten ikään ja kehitystasoon, ja siinä keskitytään vesitottumuksen, turvallisuuden ja perusuimataitojen rakentamiseen leikinomaisella tavalla.

Uimakoulujen lisäksi liikuntapalvelut vastaavat myös koulujen uimaopetuksesta 3–4-luokkalaisille. Tavoitteena on, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus saavuttaa opetussuunnitelman mukainen perusuimataito. Lasten uimataidon seuraamiseksi toteutetaan vuosittain myös toisen luokan oppilaiden uimakartoitus

Hanko: yhteenveto vuoden 2023 kouluterveyskyselystä

Yleiskatsaus lasten ja nuorten terveyteen ja tilanteeseen*	Vuositasen kehityksen (v. 2017-2023) tarkastelu
- Hankolaiset lapset ja nuoret ovat keskimäärin aktiivisia ja yhteisöllisyyttä kokevia, ja koulu-yhteisöön, koulun olosuhteisiin sekä osallisuuteen viittaavat indikaattorit ovat verrokkikuntien keskiarvon tasolla tai sen yläpuolella - Haasteita nousee esiin esim. koulu-uupumisen ja mielen hyvinvoinnin suhteen	- Vuositasen kehityksen huomioiden syömishäiriöt ovat lisääntyneet erityisesti 8.-9. luokkien tytöillä (15 % kasvu) - Yksinäisyys lukiolaisilla on lähes kaksinkertaistunut - Luokan/ryhmän työrauhan koettiin parantuneen kaikilla koulutusasteilla, 4.-5. luokilla lähes kaksinkertaisesti
Vahvuudet	Kehityskohteet
- Koulukuraattorin palveluita on hyödynnetty verrokkikunnista eniten ja niihin oli koettu olevan helpoin päästä verrokkikunnista, sekä pääsyn helppous psykologin vastaanotolle on myös kuntavertailun kärkipäässä - Hangon oppilaitoksissa oppilailta on kahdeksan kunnan vertailussa verrattain vähän sairaus- ja luvattomia poissaoloja ja koulukiusaamista esiintyi verrokkikuntia vähemmän - Hankolaiset lapset ja nuoret ovat aktiivisempia liikkuja kuin vertailukuntien lapset ja nuoret	- Koulunkäynnistä pitäminen on vähäisempää ja koulu-uupumuksen osalta on peruskouluissa haasteita verrattuna muihin alueen kuntiin - Ahdistuneisuusoireilua, syömishäiriöitä, heikkoa terveydentilaa sekä vähäistä nukkumista esiintyy kuntien välisessä vertailussa keskimääräistä enemmän - Perheen taloudellisen tilanteen kokemus on suhteessa verrokkikuntien keskimääräistä heikompi - Seksuaalista häirintää tai ahdistelua ovat kokeneet 8.-9. luokilla lähes kolmannes nuorista ja lukioissa jopa lähes puolet, mikä on kuntien välisessä vertailussa heikoimmassa päässä
Toimenpidesuosituks	- Mielenterveys- ja uni-häiriöihin kohdentuvat interventiot: ohjattu omahoito, Terapiat etulinjaan –toimintamallin hyödyntäminen sekä IPC ja Cool kids -interventiot - Koulun yleisellä, avoimella ja turvallisella ilmapiirillä voidaan synnyttää oppilaiden osallistumista ruokkivaa yhteisöllisyyttä: oppilaiden mielipiteiden huomiointi ja vaikuttamismahdollisuudet esim. opetuksen sisällöstä tai koulun varustelusta - Seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvät toimenpiteet ja materiaalit, kuten Väestöliiton nuorten seksuaalikasvatukseen liittyvien materiaalien hyödyntäminen ja esim. oppilaskohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä seksuaalisen häirinnän vastaisiin toimintatapoihin panostaminen

*Hangoissa kouluterveyskyselyn dataa oli perusopetuksen 4.-5. ja 8.-9. luokilla sekä lukion 1.-2.-vuosikurssin opiskelijoilta. Muutama indikaattori kohdalla ei menynyt dataa 8.-9. luokkien sekä lukion osalta. Hangoissa vastaajia vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä on seuraavasti: 4.-5. lk. N=118, 8.-9. lk. N=120, lukio N=52 ja aol N=0.

64

Vuonna 2024 NHG teki raportin ja tulostuloksen Kouluterveyskyselystä.

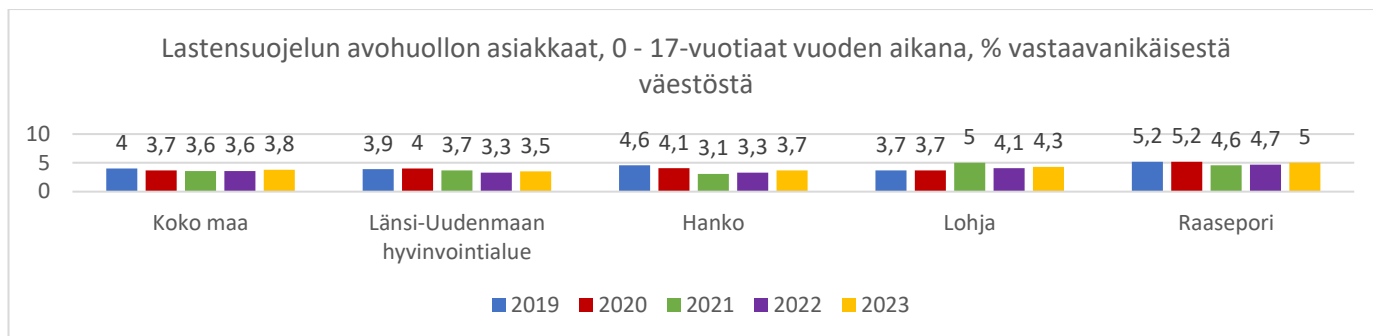
Kaupungin fyysisiä oppilashuoltopalveluja on vähennetty, ja erityisesti koulupsykologipalvelut ovat olleet tasolla, joka ei vastaa lain mukaisia mittareita. Ruotsinkielisissä kouluissa ei ole ollut koulupsykologia fyysisesti tavoitettavissa lukuvuoden 2024–2025 aikana.

Hanko on panostanut ennaltaehkäisevään työhön kouluissa muun muassa kiusaamisen ja yksinäisyyden ehkäisemiseksi. Työtä tehdään muun muassa tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnan kautta.

Hangon kaupunki edistää kaupungin lasten ja nuorten suun terveyttä jakamalla ksylitolipastilleja varhaiskasvatukseen ja koululounaan yhteydessä. Aiemmin suun terveydenhuolto vastasi jakelusta, mutta suun terveydenhuollon siirryttyä hyvinvointialueelle jakelu on jäänyt kaupungin vastuulle.

Ravitsemuspalvelut kattavat koulujen ja päivähoiton ruokapalvelut sekä muut ravitsemuspalvelujen valmistamat ateriat. Ravitsemuspalvelujen tavoitteena on tuottaa ravitsemuksellisesti oikeaoppista ja terveellistä ateriapalvelua.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Koulutus

Perusopetusta tarjotaan kaupungin rajojen sisällä asuville oppivelvollisille. Perusopetusta annetaan viidessä suomenkielisessä ja neljässä ruotsinkielisessä koulussa. Tita-Marian koulu tarjoaa erityisopetusta sekä omassa yksikössään että ulkoistettuna kaikissa suomenkielisissä peruskouluissa. Koulu hallinnoi myös Asumiskoti Tuulin oppilaiden opetusta. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa erityisopetusta tarjotaan kaikissa peruskouluissa, mutta erityisopetuksen pienryhmät ovat Hangon keskuskoulussa ja Hangon yläkoulussa. Toiminta-alueen mukaista opetusta tarjotaan joko omana toimintana tai ostopalveluna. Vuonna 2023 tehtiin sopimus Luksian kanssa perusopetuksen lisäopetuksesta, HUX-koulutuksesta (koulutus, joka ohjaa tutkintokoulutukseen), ja toivottavasti vastaava sopimus voidaan tehdä Axxellin kanssa.

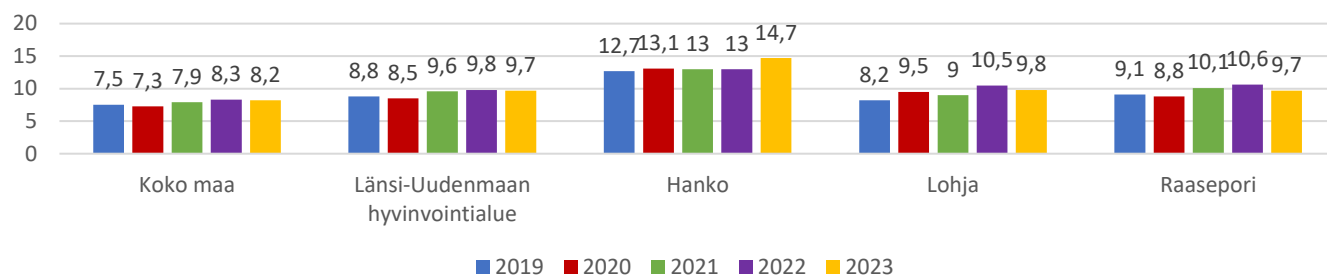
Syksystä 2022 lähtien kaupungin molemmissa lukioissa on perustettu tennislinja. Vastaavaa ratsastuslinjaa on suunniteltu, ja toiminta alkaa elokuussa 2025.

Kaupungin lukiodien abiturienteille on tarjottu maksuton lounaslaatikko ylioppilaskirjoitusten aikana. Muita toisen asteen koulutuksia ei ole Hangossa, ja lähimmät koulut ovat ruotsinkielisiä Karjaalla ja suomenkielisiä Lohjalla.

Koulukoutsu toimi pääasiassa yläkouluissa kevästä 2023 vuoden 2024 loppuun. Toiminta loppui, koska ulkoinen rahoitus päättyi. Ratkaisu- ja resurssikeskeinen koulukoutsaus edisti positiivisesti oppilaan käsitystä itsestään ja omasta kyvystään selviytyä arjen haasteista. Yhteistyössä Kisakallion urheiluopiston kanssa järjestetään "Kasvaa urheilijaksi" -pilotti, joka tarjoaa kiinnostuneille yläkoulun oppilaille (8.–9. luokka) mahdollisuuden tutustua urheilijan arkeen. Toiminta järjestetään kaksikielisinä leiripäivinä, joissa painotetaan urheilijan elämänhallintataitoja ja urheilullista kehitystä.

Nuorisotyöpaja Via tekee oppilaitosyhteistyötä alueellisten ammatillisten oppilaitosten (Luksia, Axxell, Kanneljärven opisto) kanssa tarjoamalla työssäoppimispaikkoja ja rakentamalla joustavia oppimisympäristöjä osaamisen tunnistamisen mahdollistamiseksi. Työkokeilijoiden lisäksi eri oppilaitosten opiskelijat voivat suorittaa työpajalla työssäoppimisen -ja työelämäjaksoja. Laajennetun oppivelvollisuuden myötä nuoret voivat suorittaa osan opinnoistaan työpajalla.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyö

Nuorisopalveluihin kuuluvat työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö, tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut ja nuorisoraatitoiminta sekä nuorisotalotoiminta, johon sisältyy avoin toiminta, erityisnuorisotyö ja kerhotoiminta. Lisäksi tehdään koulunuorisotyötä ja nuorten toimintaympäristöissä tapahtuvaa jalkautuvaa nuorisotyötä. Järjestämme myös erilaisia teematapahtumia lapsille/nuorille ja lapsiperheille.

Työpajatoiminta

Vuositasolla toimintaan osallistuu keskimäärin 17 nuorta.

Toimintamuodot:

- yksilö- ja ryhmävalmennus (tarvittavat palvelut, polutus, vierailut)
- arjenhallinta- ja työelämätaidot (perusarki, siivous, sisustus, pyykkihuolto, hygienia, työnhaku, työyhteisötaidot)
- sosiaaliset taidot ja verkostoituminen (ryhmätyötaidot, käyttäytyminen, tutustuminen, ryhmäytyminen, tapahtumien järjestäminen)
- hyvinvoinnin vahvistaminen ja ylläpitäminen (itsetuntemus, mielenkiinto, merkitys, liikunta, uni, ravinto)
- työvalmennus ja soveltuvat työsuoritteet (keittiöpaja, fillarikellari, pintakäsittelyverstas, ulkoalueiden hoitotyöt, tilaustyöt)

Etsivä työ

Etsivässä nuorisotyössä tavoitteena on kohdata nuori, löytää vahvuuksia ja varmistaa nuoren paikka yhteiskunnassa. Nuoren tukeminen edellyttää kykyä toimia moniammatillisessa ryhmässä. Toiminta on tarkoitettu hankolaisille 15–28-vuotiaille nuorille.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Yhteensä	50	48	36	35	64	60	48	57	49
Naisia	15	15	8	12	22	23	17	23	18
Miehiä	35	33	28	23	42	37	31	34	31
Suomenkielisiä	34	31	26	20	41	38	26	40	39
Ruotsinkielisiä	16	17	10	15	22	22	22	17	10

Etsivä työ: asiakastilasto

Nuorisoraati

Nuorisoraati on hankolaisten nuorten kaksikielinen vaikuttamistoimielin. Nuorisoraadin tavoitteena on edustaa nuoria kunnan päätöksenteossa ja tuoda esiin nuorten ajatuksia kunnan toimielinten käsittelyyn ilman puoluepoliittisia sidonnaisuuksia. Nuorisoraati kannustaa nuoria osoittamaan kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin. Nuorisoraati valitaan demokraattisesti vaaleilla. Yläkoulun ja lukion oppilaat sekä nuorisotalon nuoret valitsevat edustajat nuorisoraati. 1.11.2022 alkaen nuorisoneulla on ollut edustaja hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa.

Nuorisotalotoiminta

Nuorisotalotoimintaan sisältyy ns. avointa talotoimintaa ja kerhotoimintaa. Avoimessa talotoiminnassa tarjotaan nuorille paikka, jossa voi turvallisesti viettää aikaa, tavata kavereita turvallisten aikuisten läsnäollessa. Pyrkimyksenä on tarjota mielekkäitä vaihtoehtoja vapaa-aikaan. Kerhotoimintaa järjestetään tarvelähtöisesti. Viime aikoina on järjestetty läksy- ja pelikerhoja sekä kohdennettuja ja teemapohjaisia kerhoja. Lisäksi järjestetään kesätyöleiri 20 nuorelle.

Vuosi	Alakoululaiset	Yläkoululaiset	Muut	Yhteensä	Lappohjan nuorisotalo
2017	3540	9661		13 201	410
2018	3056	8395		11 451	650
2019	4605	7309		11 914	515
2020	2340	4026		6366	730
2021	1767	3302		5069	740
2022	1091	4153	70	5244	631
2023	1397	3890	562	5287	725
2024	3505	6237	132	9874	616

Vuosi	Alakoululaiset	Yläkoululaiset	Muut	yhteensä	Lappohjan nuorisotalo
2022	1091	4153	70	5244	631
2023	1397	3890	562	5287	725
2024	3505	6237	132	9874	616

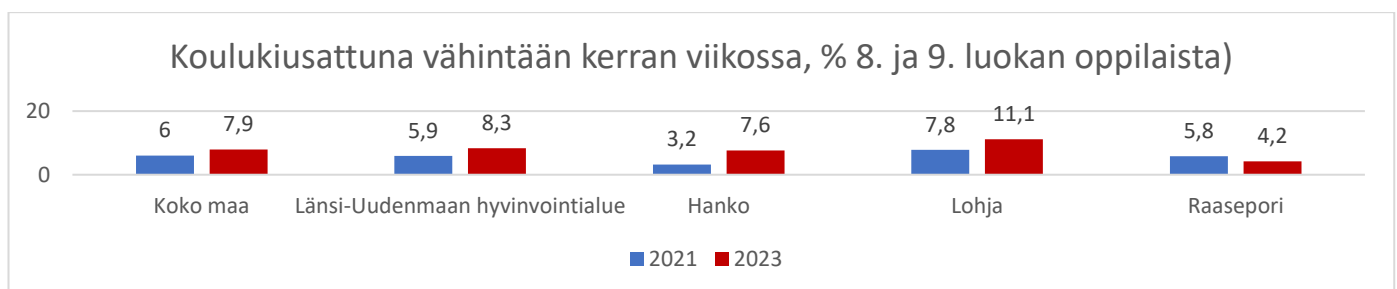
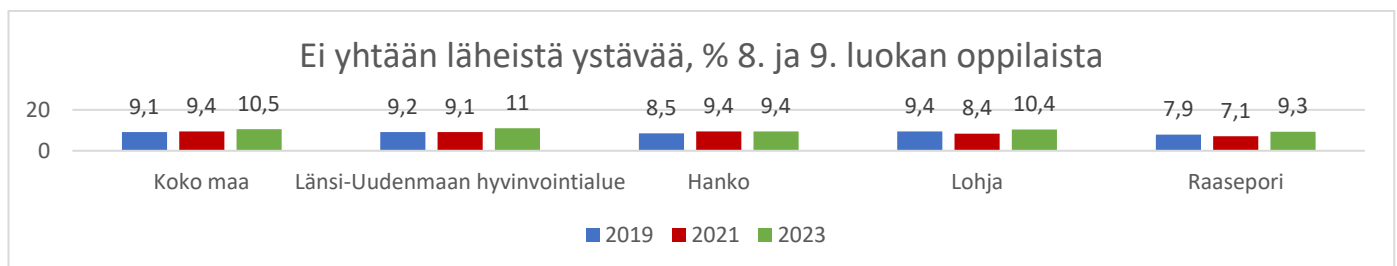
Nuorisotalotoiminnan kävijämäärät

Muu toiminta

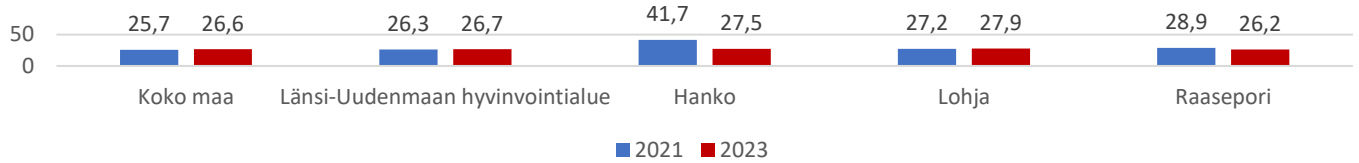
Keväällä 2025 alkoi ensimmäinen Dans för Hälsa-ryhmä 13-18-vuotiaille nuorille, johon koulutettiin ohjaaja Hangon kaupungin liikuntapalveluilta. Dans för Hälsa on tutkimuksiin perustuva ja terveydelle taloudellisesti tehokas metodi, jonka tarkoituksena on täydentää opiskeluterveydenhuoltoa ja vahvistaa nuorten henkistä hyvinvointia. Tunnin tavoitteena on erilaisten tanssityyliä ja leikkien ja harjoitusten kautta auttaa nuorta kokemaan liikunnan iloa ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistamaan omia voimavaroja. Tunnit jatkuvat syksyllä 2025 ja tarkoituksena on vakiinnuttaa toiminta. Tavoitteena on myös lujittaa yhteistyötä kouluterveydenhuollon kanssa, jotta "oikeat" nuoret löytäisivät paikalle. Tulevaisuudessa mahdollista Dans för Hälsa -ryhmää kaavaillaan myös aikuisille.

Liikuntapalvelut toteuttavat ympäri vuoden uimakouluja lapsille alkaen 5 vuoden iästä. Opetus on mukautettu lasten ikään ja kehitystasoon, ja siinä keskitytään vesitottumuksen, turvallisuuden ja perusuimataitojen rakentamiseen leikinomaisella tavalla.

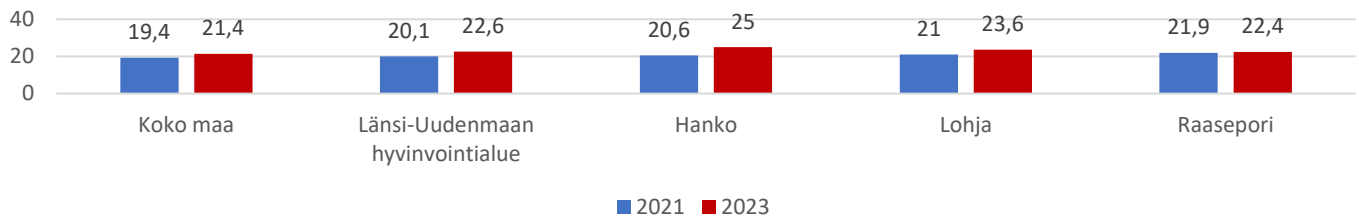
Kevätlukukaudella 2025 alkoi kaksivuotinen yhteistyö Psykosociala förbundet rf:n kanssa, joka tarjoaa 8. luokan yläkoululaisille mahdollisuuden osallistua YAM-ohjelmaan (Youth Aware of Mental Health). YAM käsittelee mielenterveyttä ja on ennaltaehkäisevä ohjelma, joka edistää ongelmanratkaisukykyä ja emotionaalista älykkyyttä, kuten omien ja toisten tunteiden käsittelyä, ihmissuhteita ja empatiaa. Oppilaat saavat myös tietoa mielenterveyttä edistävästä elämäntavoista ja siitä, miten voi auttaa itseään ja kavereitaan. YAM-ohjelma on suunnattu koko luokalle ja toteutetaan luokahuoneessa yhdessä oppilaiden ja koulutettujen YAM-ohjaajien kanssa. YAM-ohjelma toteutetaan kouluissa kolmen viikon aikana, yhteensä 5 oppituntia. Vuodesta 2026 lähtien ohjelmaa tarjotaan myös Hangon suomenkieliselle yläkoululle.

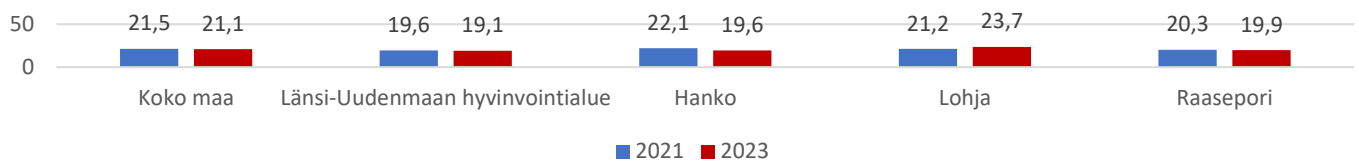
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

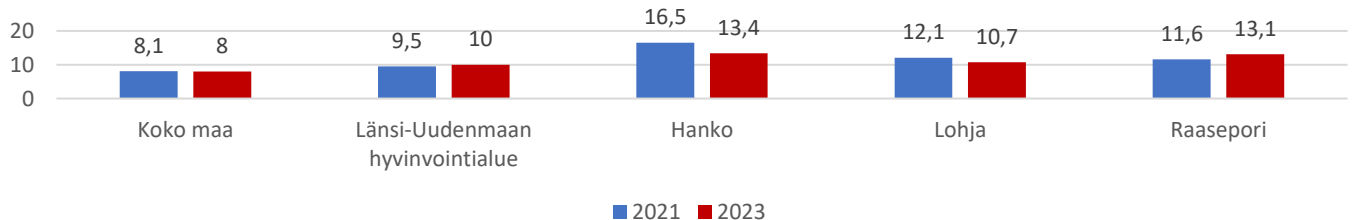
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

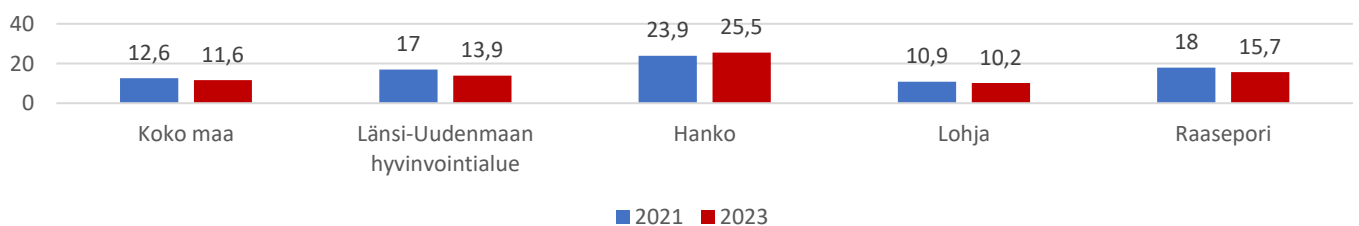
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

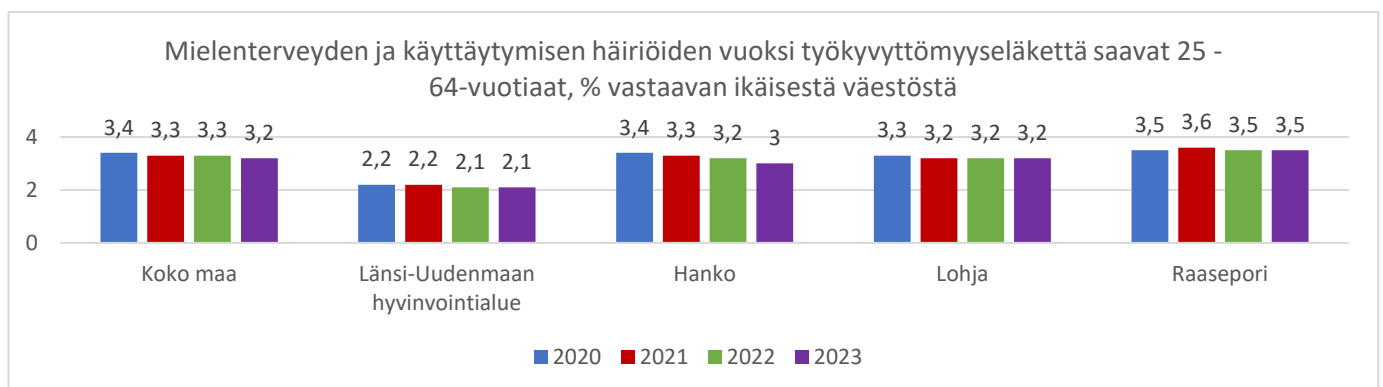
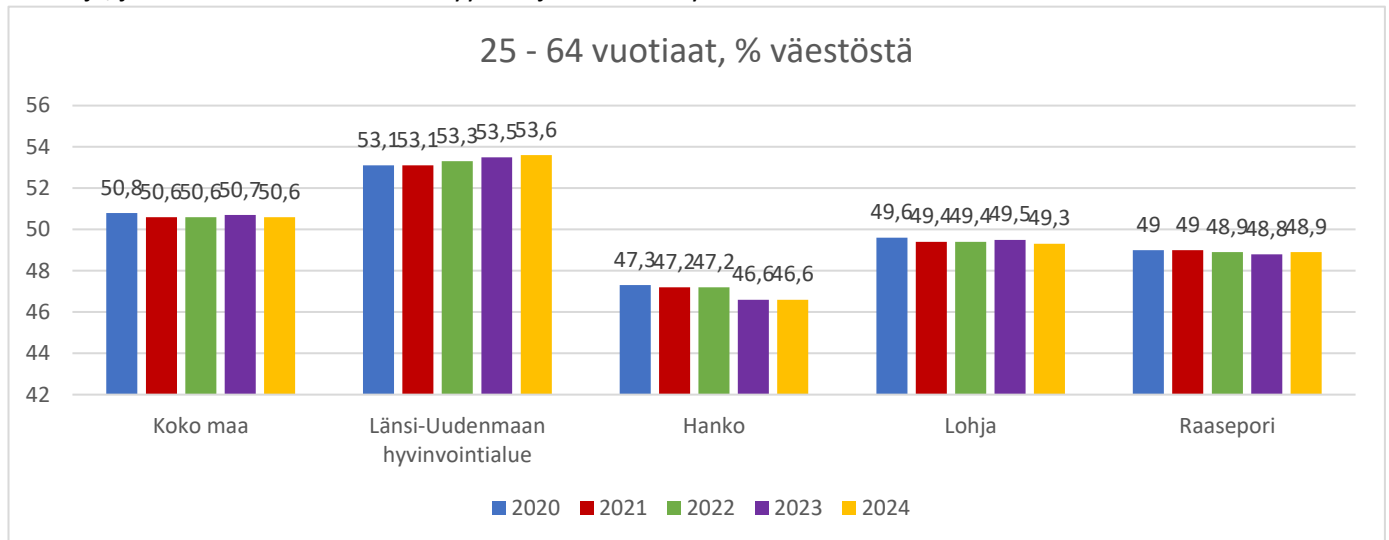
Työikäiset

Väestön kokonaismäärään nähden vanhusten osuus kasvaa, mikä heijastuu työikäisten osuuden laskuun. Verrattuna vertailukuntiin Hangossa on vähemmän työikäisiä, ja trendi näyttää jatkuvan.

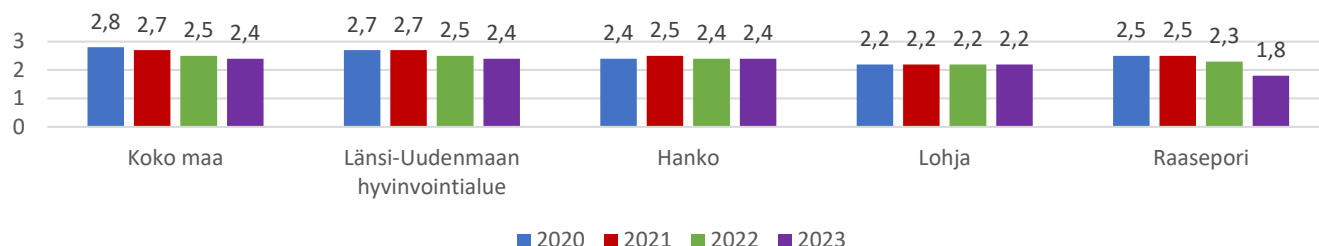
Kaupunki tarjoaa useita hyvinvointi- ja terveydenedistämispalveluja työikäisille asukkailleen, ja näiden palvelujen avulla kaupunki pyrkii parantamaan asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja työkykyä, mikä puolestaan edistää vahvempaa ja tuottavampaa yhteiskuntaa.

Työttömille ja työnhakijoille tarjotaan työllisyyspalveluja, kuten työnhakukoulutuksia, uraneuvontaa ja työharjoittelua, jotka auttavat työttömiä löytämään työtä ja parantamaan työllistymismahdollisuuksiaan. Kaupunki tukee perheitä tarjoamalla päivähoitoa, esiopetusta ja koulua, mikä helpottaa työssäkäyvien arkea ja tasapainottaa työn ja perhe-elämän vaatimuksia.

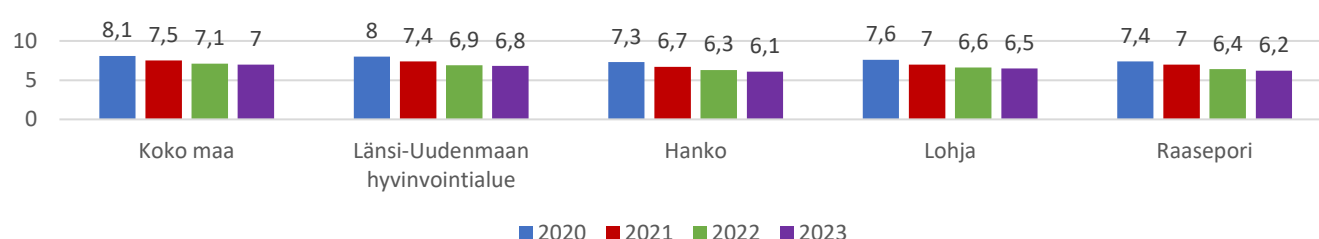
Liikuntapalvelut tarjoavat työikäisille toimintaa, joka edistää fyysistä ja henkistä terveyttä, kuten liikuntaryhmiä ja neuvontaa liikunnasta, ravinnosta ja elämäntavoista. Kaupungissa on myös useita liikuntapaikkoja ja ulkoilureittejä. Kulttuuripalvelut järjestävät kulttuuritapahtumia, ja kansalaisopisto tarjoaa laajan valikoiman kursseja, jotka edistävät asukkaiden fyysistä ja henkistä hyvinvointia.

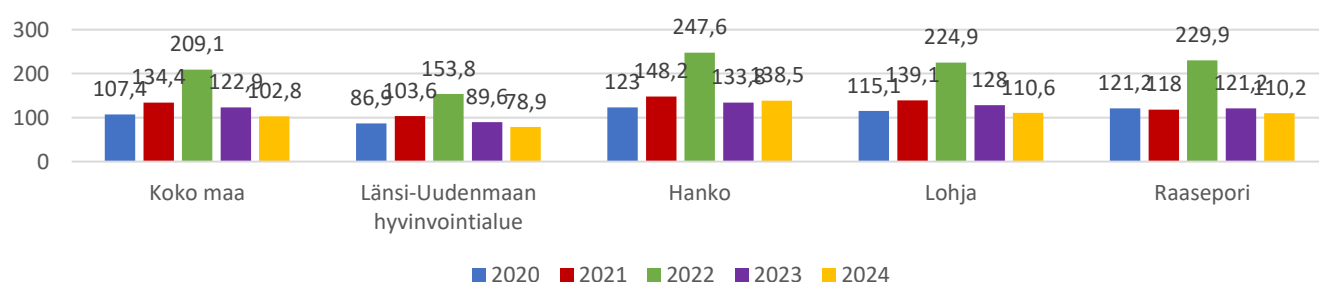
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Perustoimeentulotukea vuoden aikana saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

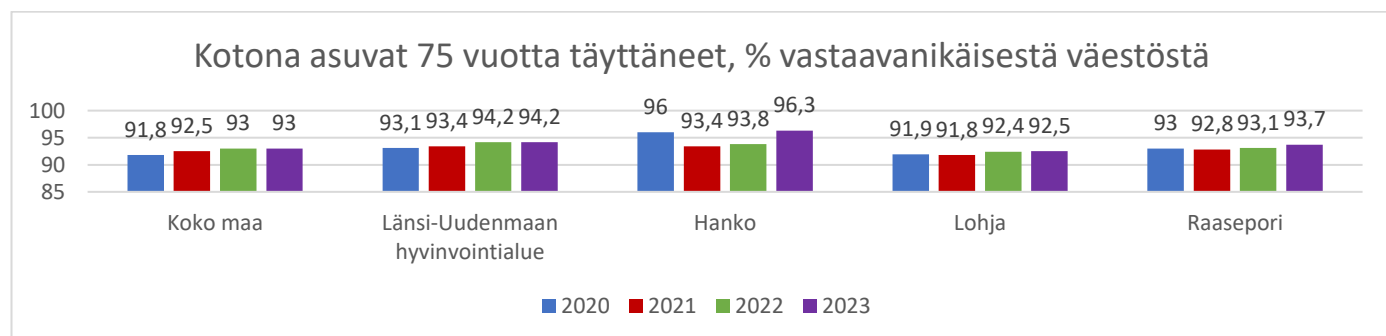
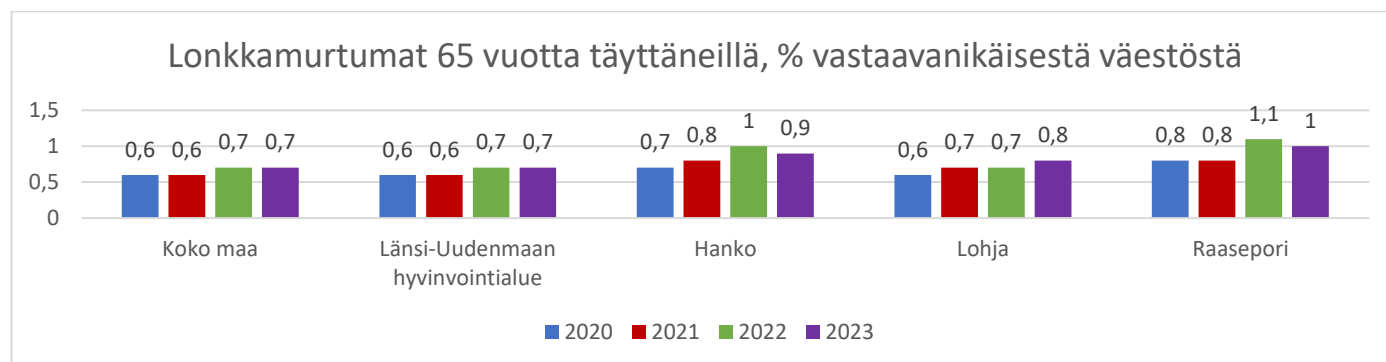
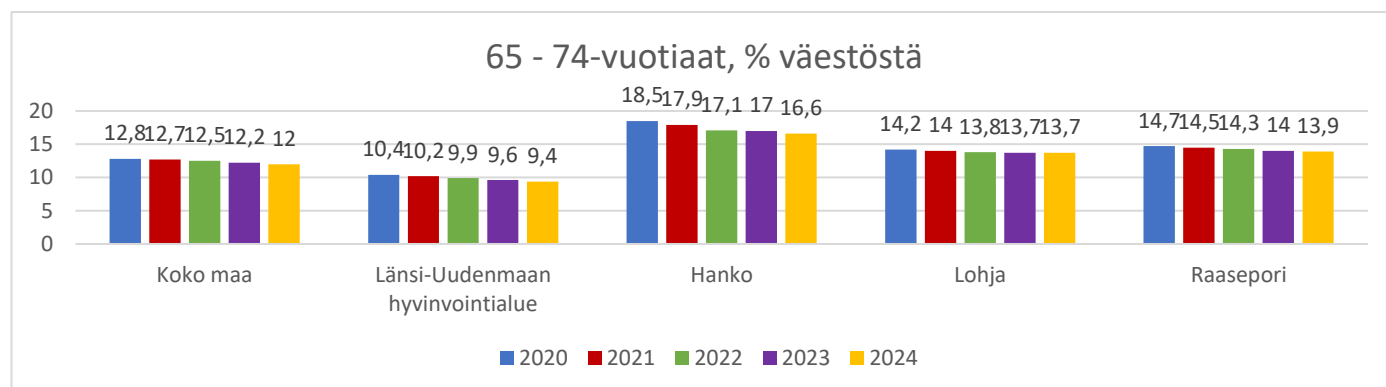
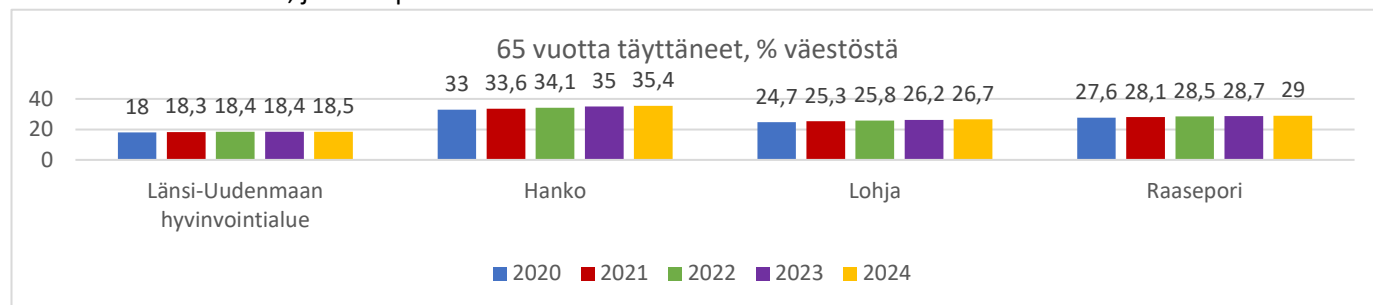

Ikäntyneet

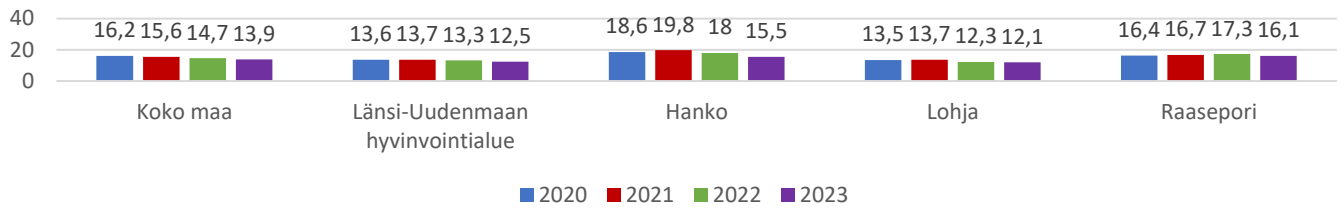
Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Hangon väestö vähenee enemmän kuin vertailukunnissa tulevana vuosina, mutta vanhusten määrä on edelleen suuri. Kun vanhustenhoito siirtyi hyvinvointialueelle, kaupungin mahdollisuus vaikuttaa vanhusten palveluihin ja hoitoon väheni. Kaupunki tukee kuitenkin vanhusten terveyttä ja hyvinvointia monin tavoin, muun muassa tekemällä yhteistyötä hyvinvointialueiden, yritysten ja järjestöjen kanssa vanhusten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tämä sisältää yhteistyörakenteiden ja tiedonvaihdon luomisen.

Yksinäisyyden torjumiseksi ja vanhusten osallisuuden ja sosiaalisen aktiivisuuden edistämiseksi kaupunki tukee erilaisia yhdistyksiä avustusten ja muun tuen avulla. Kaupungin "Voimaa vuosista" -toiminta keskittyy vanhusten terveyden parantamiseen ennaltaehkäisevin toimenpitein ja varhaisin toimin. Kirjastolla on erityisiä palveluja vanhuksille, kansalaisopistolla on useita vanhuksille suunnattuja kursseja, ja liikuntapalveluilla on useita ryhmiä

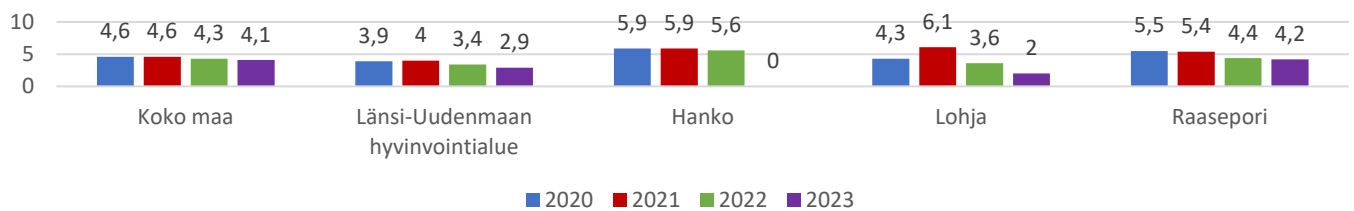
sekä liikuntaneuvontaa, jotka sopivat vanhuksille.

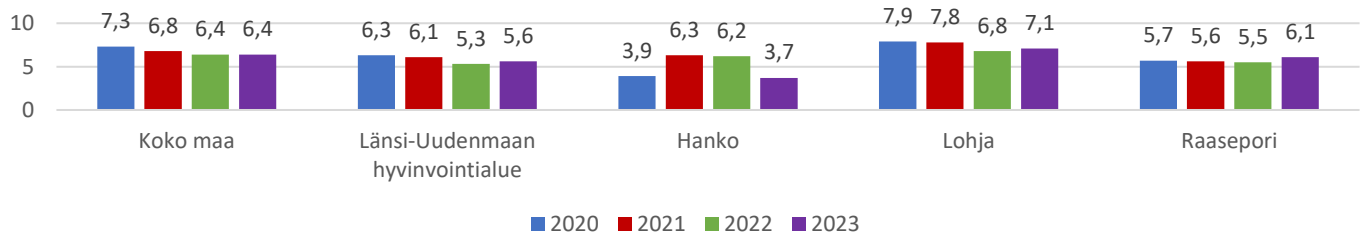
Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Voimaa vanhuuteen- toiminta

Vuodesta 2012 lähtien liikuntapalvelut, iäkkäiden palvelukeskus ja kolmas sektori ovat tehneet yhteistyötä ja tukeneet vanhusten toimintakykyä Voimaa vanhuuteen -toiminnan kautta. Tällä hetkellä toimintaa koordinoivat kunnan liikuntapalvelut ja hyte. Toimintaan osallistuu noin 50 vapaaehtoista, ja se koostuu kävelyryhmistä, kuntosali- ja tasapainoryhmistä, riksapyörätoiminnasta sekä erilaisista tapahtumista sekä sisällä että ulkona. Useiden vuosien poikkisektorinen yhteistyö on ollut antoisaa, ja toiminnasta on tullut pysyvää. Voimaa vanhuuteen -toiminnan tavoitteena on terveysliikunnan avulla edistää liikkumiskykyä, osallisuutta ja itsenäisyyttä vanhuksilla (75+), jotka edelleen selviytyvät itsenäisesti kotona, mutta joiden toimintakyky on heikentynyt. Pitkäaikainen yhteistyö eri sektoreiden välillä on ollut antoisaa, ja toiminnasta on tullut vakiintunutta. Yhteistyötä kuntarajojen yli ylläpidetään, ja hyvinvointialueen kanssa pyritään kehittämään hyviä yhtenäisiä toimintamalleja, joiden avulla palveluja voidaan tarjota vanhemmalle väestölle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Voimaa vanhuuteen -toiminta järjestää säännöllisesti tapahtumia vanhuksille, kuten ulkoilupäiviä, syys- ja kevättansseja, "Vie vanhus ulos" -kampanjaa ja muita.

	Kuntosaliryhmä	Ulkoiluryhmä	Yksittäiset ulkoilut
2022 kevät	487	87	230
2022 syksy	657	93	151
2022 Koko vuosi	1144	180	381
2023 kevät	743	108	157
2023 syksy	650	0	148
2023 Koko vuosi	1393	108	305
2024 kevät	696	116	103
2024 syksy	693	86	62
2024 Koko vuosi	1389	202	165

Voimaa vanhuuteen toiminnassa olevien vapaaehtoisten ohjaamaa toimintaa. Luvut kuvaavat iäkkäiden osallistumismääriä sekä ohjattuihin ryhmiin, että yksittäisiin ulkoiluihin.

Vuoteen 2025 mennessä kaupunki on järjestänyt säännöllisesti koulutuksia. Ulkoiluystävien koulutuksia on pidetty 7 kertaa, ja yhteensä 71 henkilöä on suorittanut ne. Hoitohenkilökunnan koulutuksen on suorittanut 54 hoitohenkilöä. Kahdeksan henkilöä on suorittanut vertaisohjaajakoulutuksen, ja useat heistä johtavat säännöllisesti 7 eri voima- ja tasapainoryhmää viikoittain. Kuusi vapaaehtoista on suorittanut pyöräilyliiton riksakapteenikoulutuksen, ja kolme heistä on pitänyt 15 riksapilottikoulutusta Hangossa, joissa on osallistunut 73 hoitohenkilöä ja 22 vapaaehtoista.

Hangon kaupungin ikäihmisten etäjumpan toimintamalli kehitettiin vuoden 2022 aikana. Monipuolinen liikunta sekä säännölliset tasapaino- ja lihaskuntoharjoitukset ovat avaintekijöitä ikäihmisen toimintakyvyn ylläpidossa. Digitaalisesti saatavilla oleva etäjumppa on hyvä lisä varsinaisen ikäihmisille suunnatun toimintakykyä edistävän ryhmätoiminnan rinnalle.

Vanhusneuvosto

Hangossa toimii vanhusneuvosto, joka osallistuu kaupungin eri elinten suunnitteluun ja valmisteluun vanhusväestön palvelutarjontaan liittyvissä asioissa, kuten hyvinvointi, terveys, osallisuus, elinympäristö, asuminen, liikkuvuus ja päivittäisistä toiminnoista selviytyminen. Vanhusneuvosto on aktiivinen järjestämään erilaisia tapahtumia ja luentoja, jotka edistävät vanhusten hyvinvointia ja terveyttä. 1.11.2022 alkaen vanhusneuvostolla on ollut edustaja hyvinvointialueen vanhusneuvostossa.

Kaatumisten ehkäisy

Vuosina 2020–2023 Hanko osallistui HUS:n kaatumisten ehkäisyprojektiin ja sai hankerahoitusta Aluehallintovirastolta. Hangon kaatumisten ehkäisyprojektin tavoitteena oli kehittää yhteinen ja systemaattinen toimintamalli iäkkäille. Tavoitteena oli ehkäistä kaatumisia ja kannustaa iäkkäät aktiiviseen elämäntapaan. Poikkisektorinen työryhmä ja terveydenhuollon vastuuhenkilö kehittivät toimintaa yhdessä. Tärkeä osa projektia oli hoitohenkilökunnan kouluttaminen, jotta kaatumisten ehkäisy saataisiin osaksi päivittäistä hoitoa. Tavoitteena oli, että mahdollisimman moni pystyisi tunnistamaan kaatumisriskissä olevat vanhukset mahdollisimman

varhaisessa vaiheessa ja ohjaamaan heidät oikeisiin palveluihin. Projektin aikana jaettiin vanhuksille liukuesteitä ja heijastimia, tarjottiin liikuntaneuvontaa ja kaatumisriskin kartoitusta, perustettiin tasapainoryhmiä ja rakennettiin tasapainopuisto tasapainotelineineen ja liikuntaportaineen. Projektin jälkeen on jatkettu liukuesteiden jakamista kaupungin yli 65-vuotiaille asukkailla.

Muu toiminta

Lappohjassa on toiminut useiden vuosien ajan iäkkäiden kerhotoiminta. Kaupunki järjestää Holken-kerhotoimintaa kahdesti viikossa, joista toinen on suomenkielinen ryhmä ja toinen ruotsinkielinen ryhmä. Ryhmätoiminnan tavoitteena on lisätä vanhusten hyvinvointia ja elämänlaatua. Ryhmä vahvistaa sosiaalista yhteisöllisyyttä, mikä auttaa vähentämään yksinäisyyttä ja eristäytymistä. Toiminta tarjoaa fyysistä aktiivisuutta edistäviä aktiviteetteja, mikä on tärkeää liikkuvuuden, voiman ja yleisen terveyden ylläpitämiseksi.

Syksyllä 2024 järjestettiin ensimmäistä kertaa seniormessut iäkkäille Urheilutalossa. Messujen suunnittelu tehtiin yhteistyössä hyvinvointialueen, liikuntapalvelujen, kansalaisopiston, vanhusneuvoston, Voimaa vanhuuteen -toiminnan ja kaupungin hyvinvoinnin edustajien kanssa. Ohjelma koostui luennoista ja erilaisista kokeilumahdollisuuksista. Useat yhdistykset ja yritykset esittelivät toimintaansa ja palvelutarjontaansa. Hyvinvointialue esitteli vanhusten palvelujaan, ja kaupungilla oli useiden yksiköiden edustajia paikalla. Useat sadat vanhuksat ja heidän omaisensa vierailivat messuilla, ja palautekyselyssä kävijät pitivät tapahtumaa erittäin onnistuneena.

Keväällä 2025 vanhusneuvosto ja Voimaa vanhuuteen -toiminta järjestivät juhlaillallisen tansseineen vanhuksille Hangon 150-vuotisjuhlan kunniaksi. Illalliselle ja tansseihin osallistui 500 vanhusta.

Keskeiset opit kuluneelta valtuustokaudelta

Yhteenvedo ja johtopäätökset havainnoista ja arvioista

Ympäröivä maailma on ollut arvaamaton kuluneella valtuustokaudella, ja yhteiskunnassa on tapahtunut useita suuria muutoksia vuosina 2022–2025. Suurimmat muutokset kauden aikana liittyivät globaaleihin, kansallisiin ja alueellisiin muutoksiin toimintaympäristössä. Nämä vaikuttivat väestön hyvinvointiin, erityisesti taloudellisen tilanteen kiristymisen vuoksi. Myös hyvinvointialueen yhteistyön alkuperäinen hitaus ja organisointi ovat vaikuttaneet kaupungissa tehtävään työhön.

Hanko on Suomen eteläisin kaupunki, jonka elinvoima perustuu satamatoimintaan, logistiikkaan, teollisuuteen, matkailuun ja palvelualaan. Kaupungin taloudellinen tilanne näyttää edelleen haastavalta tulevina vuosina. Sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen tuomat negatiiviset valtionosuudet vuosille 2024–2025 ja useat muut tekijät tuovat epävarmuutta kaupungin talouteen myös jatkossa.

Hangon vähenevä asukasmäärä, lasten syntyvyyden lasku ja ikääntyvä väestö ovat edelleen haasteita kaupungille. Hangossa asuu prosentuaalisesti enemmän yli 65-vuotiaita (35,4 %) kuin koko Suomessa (23,4 %), kun taas työikäisten (54,2 % / 61,8 %) ja lasten ja nuorten (10,8 % / 14,9 %) osuus on prosentuaalisesti alle koko maan keskiarvon.

Muutama vuosi on kulunut Covid-19-pandemiasta, ja yhteiskunta on pitkälti palannut entiseen. Covid-19:n seuraukset näkyvät kuitenkin edelleen nykypäivän yhteiskunnassa monin tavoin sosiaalisesti, taloudellisesti ja terveydellisesti. Pandemia loi epävarmuuden ja huolen tunteen tulevaisuudesta. Seuraukset näkyvät muun muassa lisääntyneinä ahdistuksen, masennuksen ja stressin tasoina, erityisesti nuorten ja vanhusten keskuudessa. Nuorten heikentynyt mielenterveys näkyy Kouluterveyskyselyssä, joka osoitti, että 25 % Hangon 8. ja 9. luokan oppilaista tuntee ahdistusta. Työelämässä Covid-19:n positiiviset vaikutukset näkyvät lisääntyneenä joustavuutena ja etätyönä, mikä mahdollistaa useiden osa-aikahankolaisten viettävän enemmän aikaa Hangossa.

Osa-aikahankolaiset ovat tärkeä osa Hangon elinvoimaa, ja heidän läsnäolonsa, asiantuntemuksensa ja ostovoimansa korvaavat osittain muuttavan väestön.

Uuden hyvinvointiuudistuksen myötä kaupunki menetti yhteyden, hallinnan ja mahdollisuuden vaikuttaa palveluihin ja palvelutarjontaan. Monet palvelut on vuodesta 2023 lähtien keskitetty ja siirretty pois Hangosta. Hyvinvointialueen linjaukset ovat, että useita palveluja keskitetään ja digitaalisia palveluja lisätään. Tämä aiheuttaa asukkaillemme enemmän haasteita saada tarvitsemansa hoito. Kaupungin hyvin toimivat ennaltaehkäisevät terveystarkastukset vanhuksille lopetettiin, mikä aiheutti tyytymättömyyttä vanhusten keskuudessa. Palvelun kautta vanhuksat saivat neuvoja terveyteen liittyvissä asioissa, ja tarkastusten avulla voitiin ajoissa havaita terveysongelmia ja huonoja terveyskäytäntöjä. On hienoa, että terveyskeskuksen vastaanotto ja osasto on säilynyt Hangossa.

Huolta on kaupungin nuorista, jotka tarvitsevat ammatillista apua. Ruotsinkielinen koulupsykologin virka on ollut täyttämättä vuodesta 2024 lähtien. Hangossa oli oma lasten ja nuorten vastaanotto, joka suljettiin vuonna 2024, ja palvelu siirtyi kauemmas. Toinen huolenaihe on kuntouttava työtoiminta, joka siirtyi kaupungilta hyvinvointialueelle ja jonka jälkeen toiminta väheni. Paikalliset yhdistykset, jotka aiemmin tuottivat monipuolista työrehabilitaatiota, joutuivat myös vähentämään toimintaansa. Myös HUS (Helsingin yliopistollinen sairaala), joka vastaa erikoissairaanhoidon järjestämisestä Uudellamaalla, on keskittänyt palvelujaan siirtämällä ensin synnytysosastonsa Raaseporista Lohjalle ja myöhemmin edelleen Espooseen sekä sulkemalla useita muita yksiköitään Raaseporin sairaalassa.

Yhteiskunnassa on tiettyä epävarmuutta maailman tilanteen ja Ukrainan sodan vuoksi, mikä on näkynyt myös Hangossa. Hankolaiset ovat olleet huolissaan Ukrainan tilanteesta, ja halu auttaa on näkynyt, kun on kerätty rahaa ja tavaroita sodan runteleman maan hyväksi. Useat ukrainalaiset muuttivat Hankoon ja ovat integroituneet yhteiskuntaan.

Talvella 2025 kaupunki joutui ympäristövahingon kohteeksi, kun rasvakiöntit nousivat rannoille ja kuolleet kalat huuhtoutuivat hiekkaan. Myös tässä näkyi hankolaisten halu auttaa kaupungin tärkeää luontoa, ja monet vapaaehtoiset auttoivat rantojen siivoamisessa.

Prosentuaalinen arvo 8. ja 9. luokan oppilaille, jotka ovat kokeilleet huumeita vähintään kerran, on laskenut vuosina 2021–2023 3,1 %, kun taas lukion 1. ja 2. luokan oppilaiden osuus on kasvanut 1,6 %. Tulokset ovat paljon korkeammat kuin muissa kunnissa. Rikoksista epäiltyjen määrä ikäryhmissä 0–14 vuotta, 15–17 vuotta ja 18–20 vuotta / 1000 henkilöä samassa iässä on kasvanut vuodesta 2019 lähtien. Vaikka omaisuusrikokset Hangossa ovat vähentyneet vuosina 2022–2023, ne ovat edelleen korkeammat verrattuna muihin alueisiin. Ankkuritoiminta on sopiva vastaus näihin ilmiöihin. Hangossa toiminta käynnistetään vuonna 2025 yhdessä Raaseporin ja Inkoon kanssa. Ankkuritoiminta keskittyy nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ehkäisyyn varhaisessa vaiheessa.

Hangon Move!-tulokset ovat huolestuttavia, sillä 56,6 % viidesluokkalaisista ja 55,7 % kahdeksaluokkalaisista on heikko fyysinen toimintakyky. Liikuntapalvelut on vuonna 2025 hakenut ulkoista rahoitusta peruskoululaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisäämiseksi ja erityisesti vähän liikkuvien ja erityistä tukea tarvitsevien lasten fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi.

Kaupunki osallistuu paikallisiin, alueellisiin ja kansallisiin hankkeisiin asukkaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi kaikissa ikäryhmissä. Samalla kehitetään omia toimintatapoja ja organisaatiota, joka reagoi nopeasti kunnan haasteisiin. Hangossa on laaja kulttuuritarjonta ja monipuoliset liikuntapalvelut kaikille ikäryhmille. Luontopolkuja, pyöräteitä ja liikuntapaikkoja on kehitetty motivoimaan asukkaita liikkumaan ja kokemaan Hangon ainutlaatuisista luontoa.

Osallistuva budjetointi, kyselyt, asukasiloja, valtuuston kokousten suoratoisto, tiedotuslehdet, uutiskirjeet, verkkosivut ja sosiaalinen media ovat hyviä tapoja edistää väestön osallisuutta. Moniammatillinen yhteistyö eri sektoreiden välillä on tiivistynyt ja työ jatkuu menestyksekkäästi.

Hanko on pieni kunta, jolla on vahva paikallistunne ja aktiiviset asukkaat. Suurin osa hankolaisista voi hyvin ja monet ovat aktiivisia eri yhdistyksissä ja vapaaehtoistyössä. Hangossa on monia aktiivisia yhdistyksiä ja uusia on myös perustettu.

TULEVAN VALTUUSTOKAUDEN SUUNNITTELU

Jatkuvat toimenpiteet

Hyvinvointikertomuksen valmistuttua on tärkeää työskennellä systemaattisesti hyvinvointisuunnitelman parissa varmistaakseen, että tunnistetut tarpeet ja tavoitteet täyttyvät. Hyvinvointikertomus tulisi analysoida ja asettaa konkreettiset tavoitteet analyysin pohjalta sekä kehittää toimenpidesuunnitelmia.

Hyvinvointityön kehittämisessä **tiedolla johtaminen** on ratkaisevaa hyvän päätöksenteon kannalta. Kun hyvinvointityötä ohjaa tieto ja näyttö, voidaan parantaa palvelujen laatua ja käyttää resursseja tehokkaammin haluttujen tulosten saavuttamiseksi. Tiedolla johtaminen tarkoittaa, että päätökset ja toimenpiteet voidaan perustella ja tarkastella, mikä lisää läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta.

Yhteistyö on ratkaisevaa hyvinvointityössä. Yhdessä työskentelemällä voidaan saavuttaa parempia tuloksia ja luoda kestävämpi ja tehokkaampi hyvinvointi.

Hyvinvointisuunnitelma

Kaupungin uuden strategian työ aloitettiin keväällä 2025 ja jatkuu syksyllä 2025. Kaupungin strategian ja laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta ehdotetaan, että hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 laaditaan syksyllä 2025 ja esitellään uudelle kaupunginvaltuustolle vuoden 2026 alussa. Hyvinvointisuunnitelmassa nykyiset erilliset lakisääteiset ja muut hyvinvointia edistävät suunnitelmat kootaan yhteen.

Hyvinvointisuunnitelman tehtävänä on luoda jäsenelty ja pitkäjänteinen strategia väestön hyvinvoinnin ja terveyden parantamiseksi ja edistämiseksi tietyllä alueella. Se toimii työkaluna konkreettisten tavoitteiden määrittämiseksi hyvinvointityölle, perustuen tunnistettuihin tarpeisiin ja haasteisiin, sekä toimenpiteiden ja toimien suunnittelemiseksi tavoitteiden saavuttamiseksi. On varmistettava, että eri toimijat, kuten kunta, hyvinvointialue ja muut organisaatiot, työskentelevät yhdessä ja koordinoivat toimiaan maksimoidakseen tehokkuuden. Indikaattorit ja menetelmät valitaan seuraamaan ja arvioimaan edistymistä tavoitteiden saavuttamisessa, mikä mahdollistaa strategian jatkuvan parantamisen ja mukauttamisen.

Hyvinvointisuunnitelman avulla päätöksentekijät ja muut toimijat voivat työskennellä systemaattisesti ja tavoitteellisesti parantaakseen asukkaiden elämänlaatua ja luodakseen tasa-arvoisemman ja osallistavamman yhteiskunnan.

Hyvinvointikertomuksesta ilmenee seuraavat tarpeet näillä eri kehitysalueilla:

1. Ikääntyvä väestörakenne luo tarpeen, että kaupunki ja kaupungin yhteistyökumppanit kehittävät uusia toimintatapoja vanhusten tarpeiden kohtaamiseksi, keskittyen terveyteen, turvallisuuteen ja itsenäisyyteen. Vanhuksemme muodostavat 35 % kaupungin väestöstä, mutta siitä huolimatta vanhuksille tarjotaan rajallinen määrä palveluja.

2. Arjen turvallisuus ja rikollisuuden torjunta. Edistämällä turvallisuutta ja torjumalla rikollisuutta vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja luodaan turvallinen, yhtenäinen ja hyvinvoiva yhteiskunta.
3. Päihdeongelmat ovat tosiasia Hangossa. Päihdeongelmien torjumiseksi kaupungissa tarvitaan monipuolisia ja koordinoituja toimia sekä tehokasta ennaltaehkäisevää työtä eri toimijoiden yhteistyössä, jotta voidaan luoda terveyttä ja hyvinvointia edistävä ympäristö ja vähentää päihdeongelmia.
4. Osallisuuteen, tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja saavutettavuuteen tulee edelleen panostaa oikeudenmukaisemman, osallistavamman ja kestävämmän yhteiskunnan luomiseksi, jossa kaikki yksilöt voivat tuntea itsensä arvokkaiksi ja sitoutuneiksi.
5. Mielenterveyden vahvistaminen. Mielenterveys on resurssi ja olennainen osa terveyttä sekä yksilön hyvinvointia ja toimintakykyä. Ahdistus koululaisten keskuudessa on lisääntynyt viime vuosina. Myös digitaalisten välineiden lisääntynyt käyttö aiheuttaa uhkia mielenterveydelle.
6. Yhteistyön parantaminen eri toimijoiden kanssa. On tärkeää jatkossakin työskennellä aktiivisesti yhteistyössä sekä oman organisaation sisällä että ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tulevaisuudessa tulisi myös hakea ulkoista rahoitusta yhdessä muiden toimijoiden kanssa uusien, tehokkaiden ja toimivien toimintamallien ja palvelujen rakentamiseksi kaupungin haasteiden torjumiseksi. Yhteistyössä muiden kuntien, hyvinvointialueen, järjestöjen ja yritysten kanssa voidaan jakaa resursseja ja osaamista, mikä lisää tehokkuutta ja parantaa käytettävissä olevien resurssien käyttöä. Tämä edistää vahvemman ja osallistavamman yhteiskunnan luomista. Suositellaan, että laaditaan suunnitelma siitä, miten kaupunki voi tukea yhdistyksiä tasapuolisesti. Lisäksi voidaan selvittää mahdollisuuksia ottaa käyttöön uusi hyvinvointia ja terveyttä edistävä yhdistysavustus aiemmin myönnettyjen liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriavustusten rinnalle.
7. Kulttuurihyvinvointityön vahvistaminen. Tutkimukset osoittavat, että kulttuuri edistää terveyttä ja hyvinvointia, mutta jotta työ kehittyisi ja olisi pitkäjänteistä, tarvitaan suunnitelmia, mittareita ja resursseja. Millä tavoin Hangon kaupunki voi panostaa terveyttä ja hyvinvointia edistävään kulttuuritoimintaan?